

BANK SPÓŁDZIELCZY W MOKOBODACH

**Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Mokobodach podlegająca
ujawnieniom (III filar)**

na dzień 31.12.2019 roku

Mokobody, sierpień 2020 r.

SPIS TREŚCI

1. *Wprowadzenie*
 - 1.1. *Informacje ogólne o Banku*
 - 1.2. *Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej*
2. *Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka*
 - 2.1. *Ryzyko kredytowe*
 - 2.1.1 *Zarządzanie ryzykiem kredytowym*
 - 2.1.2 *Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań*
 - 2.1.3 *Zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie*
 - 2.1.4 *Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych*
 - 2.1.5 *Zarządzanie ryzykiem rezydualnym*
 - 2.1.6 *Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń*
 - 2.2. *Ryzyko stopy procentowej*
 - 2.3. *Ryzyko operacyjne*
 - 2.4. *Ryzyko płynności*
 - 2.5. *Ryzyko biznesowe*
 - 2.6. *Ryzyko braku zgodności*
3. *Fundusze własne*
 - 3.1. *Informacje podstawowe*
 - 3.2. *Wartość księgowa funduszy*
 - 3.3. *Struktura funduszy własnych*
4. *Adekwatność kapitałowa*
 - 4.1. *Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego*
 - 4.2. *Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego*
5. *Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym*
6. *Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Mokobodach*
 - 6.1. *Parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze*
 - 6.2. *Informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne w Banku*
7. *Kontrola wewnętrzna*

1. Wprowadzenie

1.1. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Mokobodach z siedzibą w Mokobodach, ul. Siedlecka 16, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2019 roku.

Bank Spółdzielczy w Mokobodach prowadzi swoją działalność od 1910 roku. Jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000151357 nadanym w dniu 12 lutego 2003 roku. Bankowi nadano w dniu 14.01.2004 roku numer statystyczny REGON: 000509181, oraz w dniu 27.07.1999 roku NIP: 821 00 07 248.

Bank jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie Statutu Banku, który został uchwalony przez Zebranie Przedstawicieli dnia 11.06.2006 r. wraz z późniejszymi zmianami z dnia 22.06.2008 r., 17.06.2012 r., 14.06.2018 r.

BS w Mokobodach jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie. W dniu 31.12.2015 r. Bank podpisał umowę przystąpienia do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która stanowi system ochrony w rozumieniu przepisów Rozdziału 3a Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (IPS). Celem systemu jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego jego uczestnika. Przedmiotem działalności Systemu Ochrony Zrzeszenia jest także realizowanie audytu wewnętrznego wobec członków oraz monitorowanie, szacowanie i kontrola ryzyka działalności członków Spółdzielni.

Bank prowadzi swoją działalność na terenie województwa mazowieckiego. Swoje zadania wykonuje w jednostce macierzystej w Mokobodach, nie posiada oddziałów. Działalność operacyjna prowadzona jest także za pośrednictwem bankowości internetowej. Bank działa na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną, prowadząc działalność rozliczeniową, depozytową i kredytową w złotych polskich.

Na dzień 31.12.2019 r. Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

1.2. Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień Art. 111a ust. 4 Ustawy Prawo Bankowe, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w części

ósmej oraz zapisów Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Mokobodach dotyczącej adekwatności kapitałowej zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku.

2. Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka – art. 435 Rozporządzenia

Celem zarządzania ryzykiem bankowym poprzez utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji jest:

1. ochrona wartości kapitału Członków Banku;
2. ochrona depozytów klientów;
3. wsparcie Banku w prowadzeniu efektywnej działalności.

Poziom tolerancji na ryzyko bankowe ustalany jest przez Zarząd Banku w formie strategicznych limitów na poszczególne rodzaje ryzyka, które Bank uznaje za istotne i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą:

- na poziomie zapewniającym bezpieczne funkcjonowanie Banku, w tym umożliwiającym zachowanie ciągłości działania oraz zapewniającym adekwatność kapitałową Banku;
- na poziomie umożliwiającym realizację planów działania Banku;
- z uwzględnieniem sytuacji zewnętrznej;
- adekwatnie do obecnego i planowanego poziomu ryzyka;
- z uwzględnieniem wymogów regulacyjnych.

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku oraz poszczególne komórki organizacyjne. Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu cieszą się wystarczająco dobrą opinią i posiadają wystarczającą wiedzę, umiejętności i doświadczenie do wykonywania swoich obowiązków. Poświęcają wystarczająco dużo czasu wykonywaniu swoich funkcji w Banku, a także analizom kwestii ryzyka i biorą czynny udział w zarządzaniu wszystkimi rodzajami istotnego ryzyka.

W zakresie art. 435 ust 2 Bank informuje, że:

- 1) Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Członkowie Rady Nadzorczej Banku również nie pełnią stanowisk dyrektorskich. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcję członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o którym mowa w art. 113 ust. 7 rozporządzenia nr 575/2013, lub podmiotach, w których bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa art. 4 ust. 1 pkt 36 rozporządzenia nr 575/2013.
- 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg *Regulaminu Działania Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Mokobodach* biorąc pod uwagę wiedzę i umiejętności zapewniające bezpieczeństwo funkcjonowania banku,

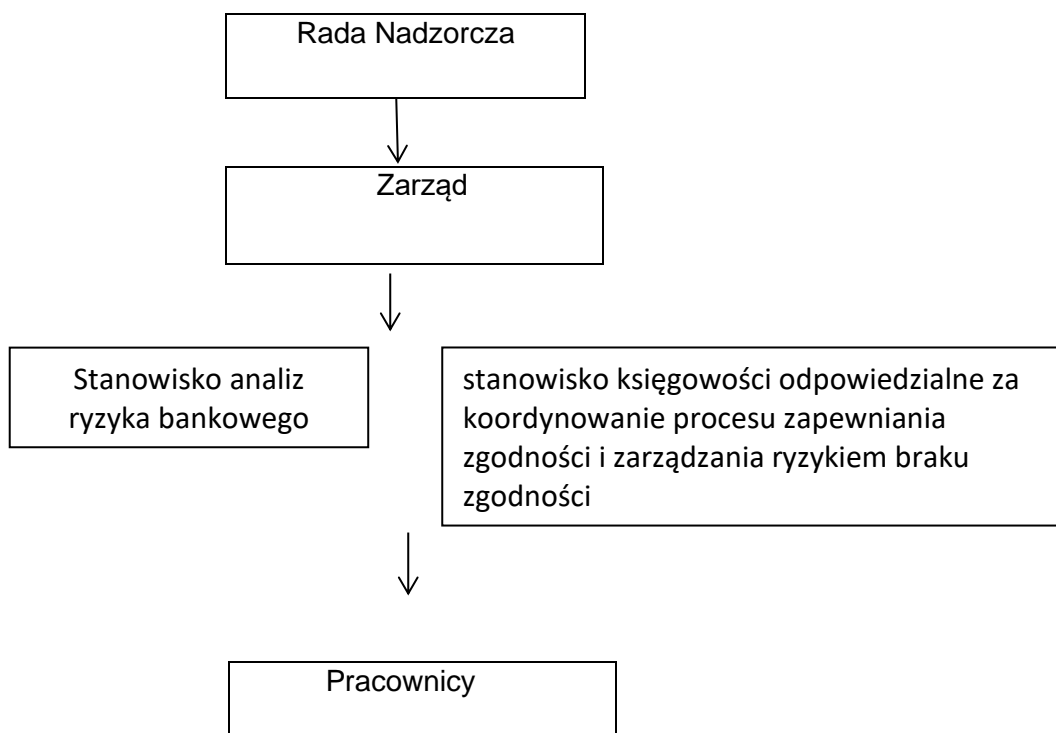
doświadczenie zawodowe, wykształcenie, dokumenty potwierdzające ukończone kursy, szkolenia oraz podejmowane inne formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych zapewniające właściwe sprawowanie wyznaczonych funkcji. Oceny kwalifikacji i reputacji Członków Zarządu dokonuje Komisja ds. odpowiedniości powołana ze składu Rady Nadzorczej zgodnie z *Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Mokobodach*. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Mokobodach. Zasady wyborów Rady Nadzorczej określa Regulamin Działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Mokobodach, natomiast tryb wyboru Rady określa Regulamin Obrad Zebrania Przedstawicieli i wyboru członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Mokobodach. Komisja ds. odpowiedniości dokonuje oceny odpowiedniości kandydatów na członków Rady Nadzorczej jako oceny uprzedniej oraz oceny członków Rady Nadzorczej w trakcie kadencji Rady Nadzorczej jako oceny następczej. Ocena odpowiedniości obejmuje kwalifikacje niezbędne do sprawowania funkcji nadzorczych tj. wiedzy, umiejętności i doświadczenia. Ocena odpowiedniości składa się z oceny kwalifikacji i oceny reputacji. Ocena odpowiedniości dokonywana jest w oparciu o Procedurę dokonywania ocen odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Mokobodach.

- 3) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.
- 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka zgodnie z art. 9cb ustawy – Prawo bankowe.
- 5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty „*Instrukcją funkcjonowania systemu informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Mokobodach*” definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie weryfikacji w celu jego usprawnienia. Zobowiązany jest zapewnić, że system zarządzania ryzykiem jest skuteczny – to znaczy że proces zarządzania tym ryzykiem jest realizowany w sposób poprawny na etapie identyfikacji,

oceny, przeciwdziałania, kontroli, monitorowania, testowania i raportowania. W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje Stanowisko analiz ryzyka bankowego, które dokonuje identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyk oraz adekwatności kapitałowej, stanowisko księgowości odpowiedzialne za koordynowanie procesu zapewniania zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności odpowiedzialne za identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie oraz raportowanie na temat ryzyka braku zgodności.

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w BS w Mokobodach

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawarte są w funkcjonujących w Banku: *Strategii zarządzania ryzykiem*, *Strategii zarządzania ryzykiem kredytowym*, *Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym*, *Strategii zarządzania ryzykiem stopy procentowej* oraz w *Strategii zarządzania ryzykiem płynności*.

Ponadto w Banku funkcjonują polityki w zakresie zarządzania następującymi rodzajami ryzyka:

- polityka zarządzania ryzykiem kredytowym,
- polityka zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- polityka zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka

detalicznych ekspozycji kredytowych,

- polityka zarządzania kapitałem,
- polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- polityka zarządzania ryzykiem płynności i finansowania,
- polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- polityka zarządzania ryzykiem biznesowym,
- polityka zgodności,
- polityka bezpieczeństwa danych osobowych,
- polityka bezpieczeństwa informacji,
- polityka zarządzania jakością danych,
- polityka zarządzania ciągłością działania,
- polityka informacyjna dotycząca adekwatności kapitałowej,
- polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka banku,
- polityka Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych,
- polityka zarządzania konfliktami interesów członków organu zarządzającego/nadzorującego.
- polityka w zakresie zarządzania ryzykiem reputacji

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności

- 1) **identyfikacja ryzyka** – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;
- 2) **pomiar ryzyka** – pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonania kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, w ramach pomiaru ryzyka Bank przeprowadza testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelny pomiar lub szacowanie ryzyka;
- 3) **ocena/szacowanie ryzyka** - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z

punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem, w ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,

- 4) **monitorowanie ryzyka** – polega na monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- 5) **raportowanie ryzyka** – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
- 6) **stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko** - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Schemat zarządzania ryzykiem w BS w Mokobodach

W celu zapewnienia bezpiecznej relacji pomiędzy ponoszonym przez Bank ryzykiem (mierzonym

m. in. kapitałem wewnętrznym) a bazą kapitałową Banku, funkcjonuje w Banku proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej – ICAAP. Proces ICAAP służy rozwojowi pomiaru ryzyka i ustalania kapitału wewnętrznego, umożliwiając efektywniejsze zarządzanie bankiem nakierowane na poprawę rentowności działalności i rentowności zainwestowanego kapitału.

Do ryzyk istotnych, które podlegają szczególnemu nadzorowi zalicza się:

- ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji,
- ryzyko płynności i finansowania,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko operacyjne, w tym bezpieczeństwo środowiska teleinformatycznego oraz ryzyko prawne,
- ryzyko wyniku finansowego (w którym przejawia się ryzyko biznesowe),
- ryzyko kapitałowe,
- ryzyko braku zgodności
- ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej.

Do ryzyk zidentyfikowanych w działalności Banku, uznanych za nieistotne należą:

- ryzyko cyklu gospodarczego,
- ryzyko strategiczne,
- ryzyko utraty reputacji,
- ryzyko rezydualne,
- ryzyko modeli.

Opis procesów zarządzania wyżej wymienionymi istotnymi rodzajami ryzyk zawierają wewnętrzne instrukcje zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Istotność poszczególnych ryzyk bankowych określa się na podstawie procedury zawartej w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej.

2.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązywaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy, zarówno w odniesieniu do pojedynczego klienta jak i całego portfela kredytowego. Ryzyko kredytowe w istotny sposób wpływa na działalność Banku, w związku z czym Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno pojedynczej ekspozycji jak i całego portfela kredytowego.

Celami strategicznymi w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku są:

1. rozwijanie skali działalności kredytowej w granicach zatwierdzonych przez Zarząd i Radę

Nadzorcą;

2. utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego cechującego się odpowiednią dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych;
3. budowanie i rozwijanie systemów pomiaru i analizy ryzyka kredytowego;
4. monitorowanie, limitowanie i raportowanie poziomu ryzyka w celu zapewnienia prawidłowego poziomu łącznego wskaźnika kapitałowego.

Odbywa się to poprzez zapewnienie właściwej jakości oceny ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec pojedynczego klienta oraz całego portfela kredytowego Banku.

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- ✓ ryzykiem kredytowym,
- ✓ ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- ✓ ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- ✓ ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- ✓ ryzykiem rezydualnym.

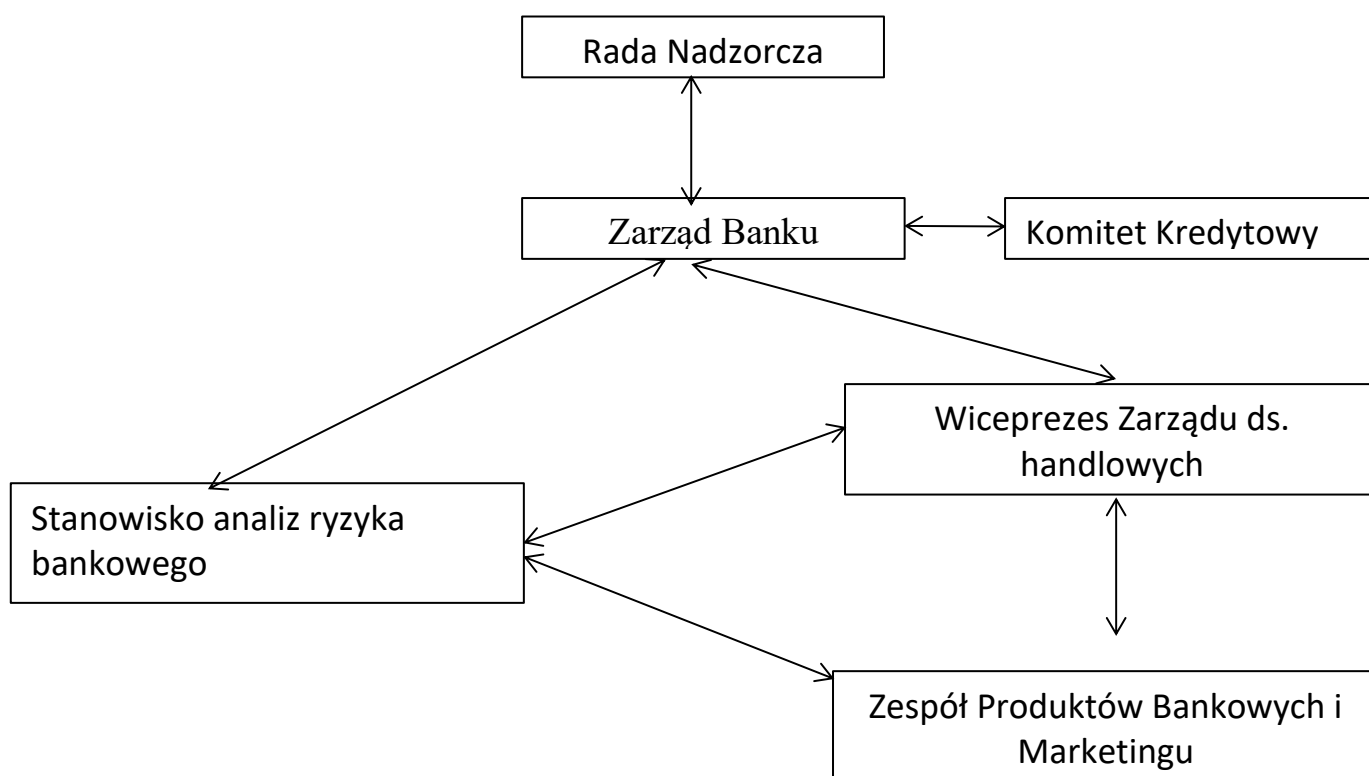
2.1.1 Zarządzanie ryzykiem kredytowym

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza sprawująca nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem kredytowym, oceniająca jego adekwatność i skuteczność oraz nadzorująca realizację założeń *Strategii zarządzania ryzykiem kredytowym* i jej zgodność ze strategią i Planem finansowym Banku.
2. Zarząd Banku odpowiadający za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania tym ryzykiem, monitorowanie skuteczności systemu oraz zatwierdzenie procedur i limitów ograniczających ryzyko kredytowe.
3. Wiceprezes Zarządu ds. handlowych odpowiada za współtworzenie i nadzór nad realizacją polityki kredytowej, handlowej i marketingowej w Banku, wdrożenie polityki kredytowej, w tym polityki zarządzania ryzykiem rezydualnym, koncentracji zaangażowań, ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,

4. Stanowisko analiz ryzyka bankowego opiniuje projekty strategii Banku oraz polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, opracowuje zasady identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego, monitoruje przestrzeganie akceptowanego poziomu ryzyka, identyfikuje zagrożenia mające wpływ na ryzyko Banku oraz dokonuje pomiaru i kontroli ryzyka, zgodnie z regulacjami przyjętymi przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku, raportuje w zakresie poziomu ryzyka do Zarządu i Rady Nadzorczej.
5. Zespół Produktów Bankowych i Marketingu opracowuje i modyfikuje regulacje produktowe, w tym w zakresie ekspozycji kredytowych, opracowuje i modyfikuje plany sprzedażowe oraz strategię i polityki sprzedażowe, opracowuje metodyki oceny zdolności i wiarygodności klientów,
6. Komitet Kredytowy Banku wydaje opinie przed podjęciem decyzji kredytowej przekraczającej kwotę 80 tys. zł oraz klasyfikuje ekspozycje kredytowe do poszczególnych kategorii ryzyka kredytowego na podstawie kryterium terminowości spłat oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej.
7. Kontrola Departamentu Audytu Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. dokonująca kontroli analitycznej procesów i metodyk zarządzania ryzykiem kredytowym, poprawności wyliczenia wymogu kapitałowego oraz zgodności procesu zarządzania ryzykiem z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi Banku. Ponadto kontroluje i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonuje przeglądu prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania tym ryzykiem.
8. Wiceprezes ds. Handlowych razem ze Stanowiskiem księgowości odpowiedzialnym za koordynowanie procesu zapewniania zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności odpowiadają za testowanie skuteczności i efektywności kluczowych mechanizmów kontrolnych powiązanych z działalnością kredytową.
9. Pozostali pracownicy Banku mający obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych strategii, polityk, instrukcji, regulaminów i metodyk, uczestniczący w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko kredytowe.

Struktura zarządzania ryzykiem kredytowym

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego (limity),
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego. Ryzyko pojedynczej transakcji kredytowej zależy od kwoty kredytu, jego przeznaczenia, czasu kredytowania oraz prawdopodobieństwa braku jego spłaty. Ryzyko portfela kredytowego zależne jest od ryzyka pojedynczych kredytów i współzależności między pojedynczymi kredytobiorcami; im mniejsza jest ta wzajemna

zależność tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych kredytów przez kredytobiorców np. z tej samej branży.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmuje:

- a) stosowanie standardów kredytowych przy uwzględnieniu rodzaju produktu kredytowego, przy czym standardy kredytowe to określone zasady kredytowania i normy zawarte w odpowiednich regulacjach kredytowych,
- b) stosowanie zabezpieczeń prawnych,
- c) ograniczanie wysokości kredytu poprzez jednostkowe limity zaangażowań,
- d) badanie terminowości spłaty kredytu, ocenę sytuacji ekonomiczno – finansowej kredytobiorcy oraz ocenę zabezpieczeń,
- e) przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw,
- f) windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi,
- g) kontrolę kredytową,

Warunkiem pozytywnej decyzji kredytowej jest dobra kondycja ekonomiczno-finansowa klienta oraz perspektywy rozwoju zapewniające jego zdolność do spłaty zaciągniętego zobowiązania. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej polega na ustaleniu:

- ryzyka wynikającego z sytuacji ekonomiczno – finansowej kredytobiorcy,
- ryzyka związanego z zawieraną transakcją kredytową,
- ryzyka związanego z transakcją kredytową w trakcie jej trwania.

W Banku prowadzony jest stały monitoring transakcji kredytowych poprzez bieżący kontakt z klientem, obserwację i analizę. Proces ten realizowany jest w oparciu o ocenę terminowości spłat oraz analizę dotychczasowej współpracy z klientem, ocenę sytuacji ekonomiczno – finansowej kredytobiorcy, kontrolę i aktualizację stanu i wartości ustanowionych zabezpieczeń.

Celem monitoringu jest wczesna identyfikacja sygnałów ostrzegawczych i podejmowanie działań ograniczających ryzyko kredytowe oraz gwarantujących uzyskanie planowanych przychodów z tytułu udzielonej ekspozycji kredytowej, zaklasyfikowanie klientów do odpowiedniej kategorii ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do portfela kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:

- a) dywersyfikacji oraz monitorowania i raportowania z tytułu koncentracji, związanego z możliwością zbyt dużego zaangażowania Banku:

- wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
 - w tę samą grupę podmiotów w należnościach od podmiotów niefinansowych,
 - w tę samą branżę,
 - w ten sam region gospodarczy
 - w ten sam produkt kredytowy,
 - w ten sam rodzaj zabezpieczenia,
- b) monitorowania i raportowania ekspozycji na ryzyko kredytowe według klas ryzyka,
 - c) monitorowania ekspozycji kredytowych zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
 - d) monitorowania i raportowania wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone,
 - e) analizy migracji ekspozycji kredytowych pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka,
 - f) monitorowania kredytów udzielanych pracownikom Banku, członkom Zarządu i członkom Rady Nadzorczej
 - g) przeprowadzanie testów wrażliwości portfela na zmieniające się warunki zewnętrzne.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadził limity wewnętrzne ograniczające jego poziom.

Badanie ryzyka portfela kredytowego obejmuje:

- 1) Ustalenie jakości należności na podstawie następujących kryteriów:
 - a) struktury jakościowej aktywów banku, a w szczególności portfela kredytowego: udział należności zagrożonych w łącznej kwocie należności wg wartości nominalnej oraz struktura należności zagrożonych,
 - b) stopień zabezpieczenia aktywów,
 - c) identyfikacja należności, które w przeszłości przynosiły Bankowi ponadprzeciętne straty;
- 2) Określenie dywersyfikacji należności, w tym wielkości pojedynczych zaangażowań:
 - a) dywersyfikacja aktywów - struktura podmiotowa, produktowa, poziom znaczących zaangażowań oraz koncentracja branżowa,
 - b) kredyty udzielone osobom „wewnętrznym”, członkom Rady Nadzorczej, Zarządu oraz pracownikom Banku;
- 3) Ocena adekwatności rezerw:
 - a) wielkość rezerw celowych odnoszących się do poszczególnych klas ryzyka, niezbędnych do pokrycia ewentualnych strat,
 - b) poziom rezerwy na ryzyko ogólne w odniesieniu do portfela należności i zmian w obciążeniu portfela ryzykiem;
- 4) Ocena windykacji należności:

- a) poziom odzyskanych należności zagrożonych (rozwiązanych rezerw), czy to w wyniku spłaty, czy też poprawy zabezpieczenia, wskazujący na sposób zarządzania trudnymi kredytami (np. poprzez właściwą restrukturyzację),
 - b) kwoty kredytów zrestrukturyzowanych oraz odnowionych lub aneksowanych (nieuzasadnione odnawianie lub aneksowanie kredytów może świadczyć o chęci ukrycia należności zagrożonych i uniknięcia konieczności tworzenia rezerw celowych);
- 5) Uwarunkowania gospodarcze, ogólnokrajowe i lokalne oraz ich wpływ na jakość portfela kredytowego Banku, a przez to na konieczność dokonywania odpisów na rezerwy celowe;
- 6) Oszacowanie strat (faktycznych i potencjalnych) oraz ich pokrycia w funduszach własnych Banku;
- 7) Ocena trendów, zwłaszcza niekorzystnych, wskazujących na pogorszenie jakości aktywów i wzrost potencjalnych strat (oszacowanie przyszłych strat w wyniku obniżenia jakości aktywów i ocena, czy wielkość rezerw celowych jest wystarczająca); ocena, czy zmiany powodują obniżenie, czy też wzrost potencjalnego ryzyka.

Pomiar i ocena ryzyka portfela kredytowego odbywa się na podstawie raportów sporządzanych przez Stanowisko analiz ryzyka bankowego w cyklach określonych w Instrukcji funkcjonowania systemu informacji zarządczej.

Według stanu na dzień 31.12.2019 r. Bank stosował definicje należności przeterminowanych i zagrożonych w oparciu o zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Jako ekspozycję przeterminowaną uznaje się każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie.

Bank przeprowadza klasyfikację należności i dokonuje podziału wszystkich należności i zobowiązań pozabilansowych na następujące kategorie ryzyka:

- należności normalne,
- należności pod obserwacją,
- należności zagrożone, w tym: poniżej standardu, wątpliwe i stracone.

Bank dokonuje powyższej klasyfikacji na podstawie:

- kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do detalicznych i mieszkaniowych ekspozycji kredytowych;

natomiast w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych na podstawie dwóch niezależnych od siebie kryteriów:

- terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
- sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Bank tworzy rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję kredytową, jednak w wysokości nie niższej od wymaganego poziomu rezerw celowych i odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi dla danej kategorii ryzyka, określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

W przypadku ekspozycji kredytowych wynikających z kredytów i pożyczek detalicznych Bank tworzy rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące w wysokości co najmniej:

1,5% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „normalne”

- 1) 100% od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

W przypadku ekspozycji kredytowych wynikających z kredytów i pożyczek mieszkaniowych i hipotecznych Bank tworzy rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące w wysokości co najmniej:

1,5% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”,

- 1) 20% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”,
- 2) 50% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”,
- 3) 100% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

W przypadku pozostałych ekspozycji kredytowych Bank tworzy rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące w wysokości co najmniej:

1,5% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”,

- 1) 20% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”,
- 2) 50% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”,
- 3) 100% od ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

Bank w całym 2019 roku tworzył rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikające z pożyczek i kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii normalne w wysokości 1,5% podstawy. Wysokość utworzonych rezerw na dzień 31.12.2019r. na kredyty konsumpcyjne w wysokości 28 889,37 zł. oraz na kredyty osób prywatnych w rachunkach bieżących w wysokości 122,89 zł. Natomiast na pozostałe ekspozycje kredytowe nie zachodzi potrzeba tworzenia rezerw celowych, gdyż wszystkie zaklasyfikowane zostały do kategorii „normalne”. Kredyty nieregularne zaklasyfikowane do kategorii pod obserwacją oraz zagrożone na koniec IV kwartału 2019 roku nie występują.

Odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne” tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu odpisów, stanowiącego 1,5% podstawy

tworzenia odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi. Na dzień 31.12.2019r. wartość odpisów aktualizujących dotyczących naliczonych odsetek od kredytów konsumpcyjnych na dzień 31.12.2019r. wyniosła 21,52 zł. Natomiast na pozostałe kredyty nie zachodzi konieczność tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących, bowiem wszystkie ekspozycje kredytowe znajdują się w sytuacji normalnej. Kredyty nieregularne zaklasyfikowane do kategorii pod obserwacją oraz zagrożone na koniec IV kwartału 2019 roku w Banku nie występują.

Tabela 1. Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2019 do dnia 31.12.2019 roku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją
Stan na początek okresu	30
Zwiększenia	18
Utworzenie rezerw celowych	18
Zmniejszenia	19
Rozwiązanie rezerw tworzonych w koszty	19
Stan na koniec okresu	29

Łączną kwotę ekspozycji według wyceny bilansowej na dzień 31.12.2019r. oraz średnią kwotę ekspozycji w 2019 roku (liczoną jako suma stanów na koniec wszystkich miesięcy 2019 roku podzielona przez 12) przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. Ekspozycje Banku według wyceny bilansowej (w tys. zł.)

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2019r.	Średnia kwota w 2019 roku
1.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	2 418	3 087
	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów reg. lub władz lokalnych	200	308
2.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec podmiotów sektora publicznego	1	2
3.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	8 472	9 544
4.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	20 081	17 439
5.	Ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	9 086	6 496
6.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe kapitałowe	1 219	1 218
7.	Inne ekspozycje	1 331	1 135
8.	Ekwiwalent bilansowy ekspozycji z tytułu zobowiązań	2 403	2 581

pozabilansowych		
	RAZEM	
	45 211	41 812

2.1.2. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Ryzyko koncentracji to zagrożenie wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami, podmiotów należących do grupy kapitałowej banku (zarówno w ujęciu transgranicznym, jak i krajowym), z tytułu stosowanych technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz dużych pośrednich ekspozycji kredytowych, takich jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka banku.

Bank identyfikuje i monitoruje także ryzyko wynikające z koncentracji znacznych zaangażowań kapitałowych oraz zaangażowań kapitałowych w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń.

Na dzień 31.12.2019 r. limity łącznych koncentracji zaangażowań wynikające z ustawy Prawo Bankowe z uwzględnieniem zapisów Rozporządzenia UE zostały zachowane. Limit wewnętrzny do końca lipca 2019 roku był na takim samym poziomie co limit zewnętrzny, czyli 25% uznanego kapitału Banku, tj. 1 933,25 tys. zł. Z uwagi na pismo z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie koncentracji wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo i organizacyjnie o bardzo wysokim wykorzystaniu limitu, który jest na poziomie limitu zewnętrznego, i możliwości przekroczenia limitu zewnętrznego w sytuacji zmniejszenia się funduszy własnych, zmieniono limit wewnętrzny do poziomu max. 20% funduszy własnych dotyczących sumy ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, tj. 1 546,6 tys. zł, dla transakcji zawartych od sierpnia 2019 roku. Dla transakcji zawartych do końca lipca 2019 roku będzie dalej funkcjonował stary limit max. 25% funduszy własnych, jednak możliwość dalszego kredytowania tych klientów, których zaangażowanie przekracza poziom 20% funduszy własnych, została zamrożona do momentu zejścia poniżej nowego limitu. Na dzień 31.12.2019 jest 3 klientów powyżej nowo ustalonego limitu. Największe zaangażowanie Banku z tytułu wiarygodności Banku i udzielonych zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie wyniosło 1 890 tys. zł. przy obowiązującym limicie 1 933,25 tys. zł. Suma zaangażowań Banku wobec Członków Zarządu, Rady Nadzorczej, osób zajmujących kierownicze stanowiska w Banku oraz podmiotów powiązanych z nimi kapitałowo lub organizacyjnie wyniosła 822 tys. zł. przy obowiązującym

limicie 1 546,60 tys. zł.

Na koniec 2019 r. Bank posiadał zaangażowanie w Banku Zrzeszającym w wysokości 1 205 tys. zł., udział w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS w wysokości 5 tys. zł. oraz zaangażowanie w Banku Centralnym NBP (bony pieniężne) w wysokości 2 189 tys. zł., które nie są objęte limitem koncentracji, natomiast nie posiadał zaangażowania wobec innych instytucji oraz grupy powiązanych klientów, do której należy co najmniej jedna instytucja objętych limitem koncentracji. Nie posiadał również znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym. Bank Spółdzielczy w Mokobodach posiadał na dzień 31.12.2019r. zaangażowanie kapitałowe w Banku Zrzeszającym BPS S.A. w wysokości 670 tys. zł, co stanowi 8,66% kapitału podstawowego Tier I Banku.

Na datę 31.12.2019 r. w stosunku do dziesięciu podmiotów zaangażowanie Banku przekroczyło 10% funduszy własnych i wyniosło łącznie 12 021 tys. zł., nie przekraczając ustalonego limitu w wysokości 13 919,4 tys. zł. Sytuacja ekonomiczno- finansowa tych podmiotów jest stabilna i nie stwarza zagrożenia utraty zdolności do terminowego regulowania swoich zobowiązań w przyszłości. Bank posiada również zaangażowanie wobec jednostek samorządu terytorialnego. Zaangażowania wobec jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 20% z 200 tys. zł, tj. 40 tys. zł, co stanowi 0,52% uznanego kapitału Banku, i nie przekracza ustalonego limitu wewnętrznego w wysokości 1 933,25 tys. zł.

Ustalone limity zaangażowań w ten sam sektor gospodarki, w ten sam rodzaj zabezpieczenia, w ten sam instrument finansowy nie zostały przekroczone. Stwierdzono jedynie znaczne zaangażowanie Banku w sektor rolniczy, co jest związane z tym, że funkcjonuje na terenie typowo rolniczym. Kredyty te spłacane są terminowo i stanowią bezpieczną część portfela. Bank nie uwzględnia ryzyka koncentracji geograficznej ponieważ funkcjonuje na terenie jednego obszaru geograficznego (województwo mazowieckie), określonego w Statucie Banku i zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

W 2019 r. w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe oraz ryzyko koncentracji.

Tabela 3. Struktura zaangażowania bilansowego Banku w poszczególnych branżach w podziale na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł)

Lp.	Branże	Wartość ekspozycji
1.	Rolnictwo	18 453
	- należności normalne	18 453
	- należności pod obserwacją	-

	- należności zagrożone	-
2.	Przetwórstwo przemysłowe	100
	- należności normalne	100
	- należności pod obserwacją	-
	- należności zagrożone	-
3.	Handel hurtowy i detaliczny	2 612
	- należności normalne	2 612
	- należności pod obserwacją	-
	- należności zagrożone	-
4.	Transport	19
	- należności normalne	19
	- należności pod obserwacją	-
	- należności zagrożone	-
5.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	205
	- należności normalne	205
	- należności pod obserwacją	-
	- należności zagrożone	-
6.	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	200
	- należności normalne	200
	- należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
7.	Pozostała działalność usługowa	813
	- należności normalne	813
	- należności pod obserwacją	-
	- należności zagrożone	-
	Razem	22 402

Tabela 4. Struktura zaangażowania bilansowego Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2019r. (w tys. zł.)

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość ekspozycji
1.	Banki	11 479
	- należności normalne	11 479
	- należności pod obserwacją	-
	- należności zagrożone	-

Tabela 5. Struktura zaangażowania bilansowego Banku wobec sektora niefinansowego wg typu kontrahenta na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł.)

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość
1.	Przedsiębiorcy indywidualni - należności normalne	554
2.	Osoby prywatne - należności normalne	9 086
3.	Rolnicy indywidualni - należności normalne	17 202
4.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz Spółdzielnie - należności normalne	2 324
5.	Jednostki sektora samorządowego - należności normalne	201
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		29 367

Tabela 6. Struktura zaangażowania kredytowego brutto wg pierwotnych okresów zapadalności na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł.)

	Do 1 roku	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	pow. 20l
Przedsiębiorcy indywidualni	332	-	-	-	224	-	-
Osoby prywatne	49	119	1 102	626	1 744	2 458	3 154
Rolnicy indywidualni	1 124	60	1 133	5 095	3 855	6 113	-
Spółdzielnie	-	-	-	-	-	-	-
JST	-	-	-	200	-	-	-
Przedsiębiorstwa prywatne	-	-	-	478	1 847	-	-

Tabela 7. Struktura zaangażowania kredytowego brutto w poszczególne instrumenty finansowe na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł.)

L.p.	Rodzaj instrumentu finansowego	Wartość
1.	Kredyty obrotowe	6 002
2.	Kredyty w rachunku bieżącym	684
3.	Limity w ROR	8
4.	Kredyty inwestycyjne	9 978

5.	Kredyty na cele konsumpcyjne	1 980
6.	Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	6 014
7.	Kredyty na nieruchomości	3 797
8.	Kredyty udzielone na pozostałe cele	1 250

Na dzień 31.12.2019r. wszystkie ekspozycje zostały zaklasyfikowane do kategorii „normalne”. Bank nie posiada ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości oraz ekspozycji przeterminowanych.

2.1.3. Zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

Ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie to ryzyko, że kredytobiorca nie wywiąże się z warunków umowy kredytowej (nie wykaże chęci lub nie będzie w stanie dokonać spłaty kapitału i odsetek), a także ryzyko spadku ceny nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie ekspozycji.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Stanowisko analiz ryzyka bankowego dokonuje jego pomiaru i oceny analizując:

- 1) jakości należności na podstawie następujących kryteriów:
 - a) struktury jakościowej, a w szczególności udziału należności zagrożonych w łącznej kwocie należności wg wartości nominalnej oraz struktury należności zagrożonych,
 - b) stopień zabezpieczenia ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 2) windykację należności:
 - a) poziom odzyskanych należności zagrożonych (rozwiązanych rezerw), czy to w wyniku spłaty, czy też poprawy zabezpieczenia, wskazujący na sposób zarządzania trudnymi kredytami (np. poprzez właściwą restrukturyzację),
 - b) kwoty kredytów zrestrukturyzowanych oraz odnowionych lub aneksowanych (nieuzasadnione odnawianie lub aneksowanie kredytów może świadczyć o chęci ukrycia należności zagrożonych i uniknięcia konieczności tworzenia rezerw celowych);
- 3) Uwarunkowania gospodarcze, ogólnokrajowe i lokalne oraz ich wpływ na jakość portfela kredytowego Banku, a przez to na konieczność dokonywania odpisów na rezerwy celowe;
- 4) Oszacowanie strat (faktycznych i potencjalnych) oraz ich pokrycia w funduszach własnych Banku;
- 5) Ocena trendów, zwłaszcza niekorzystnych, wskazujących na pogorszenie jakości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i wzrost potencjalnych strat (oszacowanie przyszłych strat w wyniku obniżenia jakości tych ekspozycji i ocena, czy wielkość rezerw celowych jest wystarczająca); ocena, czy zmiany powodują obniżenie, czy też wzrost potencjalnego ryzyka.

Zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Finansowego Bank nie jest istotnie zaangażowany w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie. Na dzień 31.12.2019 roku wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wyniosła 19 542 tys. zł., a wartość rynkowa nieruchomości stanowiących ich zabezpieczenie hipotecznie 76 304 tys. zł. Zaangażowanie Banku w powyższe ekspozycje stanowi 45,65% sumy bilansowej oraz 65,77% obliża kredytowego. Jakość tych ekspozycji jest bardzo dobra, wszystkie są spłacane terminowo, nie występują kredyty nieregularne, wskaźnik jakości utrzymuje się na poziomie zerowym. Wszystkie ekspozycje są w pełni pokryte zabezpieczeniami hipotecznymi, wskaźnik LtV ogółem dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wynosi 25,61%. W Banku Spółdzielczym w Mokobodach występuje dywersyfikacja zabezpieczeń co oznacza, że Bank stosuje równolegle także inne formy zabezpieczeń z których może dochodzić swoich wierzytelności, tj. poręczenie wg prawa wekslowego, cywilnego, cesja praw z umowy ubezpieczenia, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym, a więc wpis hipoteczny nie jest jedynym zabezpieczeniem tych ekspozycji. Bank przyjmując zabezpieczenie ocenia jego jakość oraz skuteczność. Limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie były przestrzegane. Stanowisko analiz ryzyka bankowego oceniło poziom ryzyka kredytowego związanego z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie jako niski.

2.1.4. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych

Detaliczne ekspozycje kredytowe to ekspozycja kredytowa wobec osoby fizycznej, udzielona na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego, z wyłączeniem ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie, ekspozycji zabezpieczonej kaucją złożoną przez klienta w banku, ekspozycji kredytowej powstałej w wyniku udzielenia kredytu na zakup papierów wartościowych oraz ekspozycji w przypadku której źródłem spłaty są przychody z tytułu zbycia papierów wartościowych. W Banku został określony apetyt na ryzyko związane z portfelem tych ekspozycji za pomocą limitów wewnętrznych koncentracji zaangażowań z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych oraz maksymalnej wartości wskaźnika Dtl. Bank ocenia zdolność kredytową i wiarygodność wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej przed podjęciem decyzji o jej udzieleniu. Ocena zdolności kredytowej klientów detalicznych obejmuje analizę ilościową polegającą na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty oraz analizę jakościową określającą skłonność do spłaty zaciągniętych zobowiązań u wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej.

W celu ograniczania ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych stanowisko analiz ryzyka

bankowego monitoruje i analizuje:

- 1) Ustalenie jakości należności na podstawie następujących kryteriów:
 - a) struktury jakościowej aktywów banku, a w szczególności portfela kredytowego: udział należności zagrożonych w łącznej kwocie należności wg wartości nominalnej oraz struktura należności zagrożonych,
 - b) stopień zabezpieczenia aktywów,
 - c) identyfikacja należności, które w przeszłości przynosiły Bankowi ponadprzeciętne straty;
- 2) Określenie dywersyfikacji należności, w tym wielkości pojedynczych zaangażowań:
 - a) dywersyfikacja aktywów - struktura podmiotowa, produktowa, poziom znaczących zaangażowań oraz koncentracja branżowa,
 - b) kredyty udzielone osobom „wewnętrznym”, członkom Rady Nadzorczej, Zarządu oraz pracownikom Banku;
- 3) Ocena adekwatności rezerw:
 - a) wielkość rezerw celowych odnoszących się do poszczególnych klas ryzyka, niezbędnych do pokrycia ewentualnych strat,
 - b) poziom rezerwy na ryzyko ogólne w odniesieniu do portfela należności i zmian w obciążeniu portfela ryzykiem;
- 4) Ocena windykacji należności:
 - a) poziom odzyskanych należności zagrożonych (rozwiązanych rezerw), czy to w wyniku spłaty, czy też poprawy zabezpieczenia, wskazujący na sposób zarządzania trudnymi kredytami (np. poprzez właściwą restrukturyzację),
 - b) kwoty kredytów zrestrukturyzowanych oraz odnowionych lub aneksowanych (nieuzasadnione odnawianie lub aneksowanie kredytów może świadczyć o chęci ukrycia należności zagrożonych i uniknięcia konieczności tworzenia rezerw celowych);
- 5) Uwarunkowania gospodarcze, ogólnokrajowe i lokalne oraz ich wpływ na jakość portfela kredytowego Banku, a przez to na konieczność dokonywania odpisów na rezerwy celowe;
- 6) Oszacowanie strat (faktycznych i potencjalnych) oraz ich pokrycia w funduszach własnych Banku;
- 7) Ocena trendów, zwłaszcza niekorzystnych, wskazujących na pogorszenie jakości aktywów i wzrost potencjalnych strat (oszacowanie przyszłych strat w wyniku obniżenia jakości aktywów i ocena, czy wielkość rezerw celowych jest wystarczająca); ocena, czy zmiany powodują obniżenie, czy też wzrost potencjalnego ryzyka.

Bank nie posiada znaczącego zaangażowania z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych. Na dzień 31.12.2019r. zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe w portfel detalicznych ekspozycji kredytowych wyniosło 1 878 tys. zł. co stanowiło 4,39% sumy bilansowej i 6,32% obli

kredytowego. Jakość detalicznych ekspozycji kredytowych Stanowisko analiz ryzyka bankowego oceniło jako dobrą, wszystkie ekspozycje są spłacane terminowo, wszystkie znajdują się w kategorii „normalne”.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w celu zapewnienia właściwych relacji z klientami detalicznymi, Bank między innymi:

1. dostarcza klientowi wszelkich informacji istotnych dla oceny ryzyka i kosztów związanych z danym produktem kredytowym na etapie poprzedzającym zawarcie umowy kredytu;
2. udostępnia klientowi projekt umowy kredytu oraz innych dokumentów niezbędnych do podjęcia decyzji o zaciągnięciu zobowiązania kredytowego z wyprzedzeniem, zapewniającym czas niezbędny do zapoznania się z ich treścią i dokonania analizy zaproponowanych warunków kredytowania;
3. regularnie informuje klienta w formie pisemnej lub innej za jego zgodą o wszelkich zmianach, które mają wpływ na warunki umowy kredytowej, w tym także na poziom obciążeń z tytułu spłaty rat;
4. zamieszcza w umowie kredytu informacje o opłatach i innych kosztach związanych z udzieleniem kredytu, terminie i sposobie wykonywania uprawnień do odstąpienia od umowy przez kredytobiorcę.

2.1.5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym

Ryzyko rezydualne to ryzyko wynikające z mniejszej niż założona przez Bank skuteczności stosowanych w Banku technik ograniczania ryzyka kredytowego. Techniki ograniczania ryzyka to działania podejmowane przez Bank oraz wdrożone procedury i zasady, skutkujące ustanowieniem zabezpieczeń prawnie skutecznych i podlegających egzekucji we wszystkich właściwych jurysdykcjach.

Celem systemu zarządzania ryzykiem rezydualnym w Banku jest monitorowanie tego ryzyka, zapewnienie skuteczności technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz eliminowanie ryzyka związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych. Monitorowanie ryzyka rezydualnego odbywa się w zakresie pojedynczej zabezpieczonej ekspozycji kredytowej oraz w odniesieniu do portfela ekspozycji kredytowych. Bank monitoruje jakość i wartość przyjmowanych zabezpieczeń przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej, jakość i wartość (wskaźnik LtV) zabezpieczeń w formie hipoteki, ubezpieczenie zabezpieczeń rzeczowych, wskaźniki koncentracji z tytułu jednego rodzaju zabezpieczenia, sytuację gospodarczą, zmiany koniunktury mogące mieć wpływ na wartość zabezpieczeń).

Bank Spółdzielczy w Mokobodach stosuje standardowe formy zabezpieczeń między innymi: weksel in blanco, poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe, cesja praw z umów ubezpieczenia,

przewłaszczenie na zabezpieczenie, hipoteka, zastaw rejestrowy, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym. Podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia, o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia oceniana jest według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

2.1.6. Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń

W Banku wprowadzone są procedury zarządzania ryzykiem kredytowym, które umożliwiają stosowanie technik redukcji ryzyka kredytowego. W celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu zabezpieczenia Bank stosuje zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych.

Bez względu na to, czy przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem stosowane są techniki redukcji ryzyka kredytowego czy też nie, Bank dokonuje pełnej oceny ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych i przechowuje odpowiednią dokumentację w tym zakresie. W 2019 roku Bank nie stosował technik redukcji ryzyka kredytowego. W roku tym żadne kwoty ekspozycji kredytowych nie były poddawane windykacji, przyjęte przez Bank zabezpieczenia były skuteczne.

2.2. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej definiowane jest jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian stóp rynkowych na aktualny i prognozowany wynik finansowy oraz w konsekwencji na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku. Profil ryzyka stopy procentowej określa możliwe do zaakceptowania przez Bank narażenie na to ryzyko w zakresie następujących jego rodzajów:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – odnosi się do portfela bankowego i wyraża się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie, powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania,
- ryzyko opcji klienta – ryzyko wynikające z wpisanych w produkty bankowe praw klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych; w odniesieniu do kredytów i pożyczek opcje dają kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu, a w przypadku depozytów pozwalają deponentom wycofać środki w dowolnym, innym niż w

umowie momencie,

- ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku.

Celem strategicznym Banku w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej jest minimalizacja negatywnych zmian w zakresie wyniku finansowego, na skutek niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych; zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z tym ryzykiem z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na zmiany przychodów i kosztów odsetkowych; utrzymanie profilu ryzyka stopy procentowej na poziomie nie wyższym niż akceptowany.

Ograniczanie ryzyka stopy procentowej w kategorii ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego i jego możliwego, negatywnego wpływu na zmiany rynkowych stóp procentowych prowadzone jest poprzez szybką reakcję Banku (zmiany oprocentowania depozytów i kredytów) w przypadku niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych. Polityka stosowana przez Bank w zakresie stopy procentowej polega na optymalizacji stosowanych stawek oprocentowania depozytów oraz kredytów, zapewniających jednocześnie konkurencyjność na rynku, osiągnięcie zaplanowanego wyniku finansowego oraz odpowiedniego poziomu płynności dla poszczególnych przedziałów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów.

Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem stopy procentowej:

1. Rada Nadzorcza – zatwierdza strategię i politykę Banku i sprawuje nadzór nad ich zgodnością ze strategią i planem finansowym, nadzoruje przestrzeganie zaakceptowanego dopuszczalnego profilu ryzyka oraz skuteczność procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
2. Zarząd Banku – odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz nadzór nad efektywnością tego procesu oraz zatwierdza procedury i limity ograniczające to ryzyko, ustala oprocentowanie dla produktów znajdujących się w ofercie, wprowadza nowe produkty do oferty Banku;
3. Prezes Zarządu – odpowiada za nadzór nad zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej;
4. Stanowisko analiz ryzyka bankowego – analizuje i monitoruje strukturę bilansu w aspekcie ponoszonego ryzyka i kontroluje przestrzeganie przyjętych w tym zakresie norm ostrożnościowych, opracowuje projekty strategii i polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej, proponuje wysokość limitów ograniczających to ryzyko, sporządza raporty dla kierownictwa dotyczące ekspozycji Banku na to ryzyko oraz monitoruje wykonanie planu finansowego;
5. Główny Księgowy – na bieżąco zarządza ryzykiem stopy procentowej, opracowuje plan

- finansowy i przeprowadza kontrole procesu zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
6. Zespół Produktów Bankowych i Marketingu – projektuje oraz realizuje politykę produktową i cenową Banku, dokonuje analizy osiągniętych marż, rentowności produktów i usług oraz podejmuje działania zmierzające do optymalizacji oferty Banku.
 7. Departament Audytu Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS - przeprowadza czynności audytowe w celu dokonania oceny zgodności działania Banku z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi.

Wewnętrzne regulacje Banku dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej, uwzględniają kluczowe zagadnienia zawarte w rekomendacjach Komisji Nadzoru Finansowego. Szczegółowe zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej reguluje obowiązująca w Banku „Instrukcja zarządzania ryzykiem stopy procentowej”.

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe. Uwzględnia wszystkie aktywa oprocentowane z wyłączeniem należności w sytuacji zagrożonej oraz wszystkie pasywa oprocentowane, w tym depozyty z oprocentowaniem równym 0% na datę analizy, wyłącza się natomiast z analizy rachunki nieoprocentowane.

Metody pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowane w Banku:

- metoda luki, która polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi w poszczególnych przedziałach czasowych, w podziale na poszczególne stopy referencyjne;
- metoda symulacji zmian wyniku odsetkowego, która polega na dokonaniu analizy wariantowej wpływu zmiany stóp referencyjnych na wynik odsetkowy w skali 12 miesięcy przyjmując skalę zmian od -200, -100, -50, -25 punktów bazowych do +25, +50, +100, +200 punktów bazowych;
- analiza podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej – udział aktywów i pasywów oprocentowanych w sumie bilansowej, średnie oprocentowanie aktywów i pasywów, rozpiętość odsetkowa, marża odsetkowa;
- metoda szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku w okresie 12 miesięcy na skutek zmian stóp procentowych o 200 punktów bazowych.

Ryzyko opcji klienta bada się poprzez analizę poziomu wykorzystywania opcji klienta na podstawie zrywalności depozytów oraz spłat kredytów przed terminem umownym. Za przedterminową spłatę kredytu uznaje się przypadek, gdy kwota spłacana przed terminem wynosi co najmniej 5 tys. zł. i jednocześnie wyprzedzenie w stosunku do ustalonego (umownego) harmonogramu spłat wynosi co najmniej 30 dni. Za depozyt zerwany przed terminem pierwotnym

nie uważa się depozytu wycofanego w ciągu 7 dni od momentu odnowienia natomiast zalicza się wyłącznie depozyty z terminem pierwotnym powyżej 3 miesięcy.

Bank dokonuje także analizy strat w wyniku z tytułu odsetek w zakresie aktywów i pasywów z oprocentowaniem stałym z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy na skutek odwrócenia się krzywej dochodowości.

Bank określił zasady ograniczania ryzyka pozycji o nieokreślonym terminie wymagalności, do których zalicza środki na rachunkach bieżących podmiotów gospodarczych, środki na rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych osób fizycznych, przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz środki na rachunkach bieżących jednostek samorządu terytorialnego. Oprocentowanie tych rachunków uzależnione jest bezpośrednio od decyzji Zarządu Banku, co oznacza, że ograniczone jest ryzyko związane z kształtowaniem się poziomu oprocentowania tych rachunków w długiej perspektywie czasowej, przy czym z uwagi na niski poziom oprocentowania tych rachunków, nie mają one znaczącego wpływu na obniżanie kosztów odsetek w sytuacji spadku stóp procentowych.

Poziom ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej ograniczany jest obowiązującym systemem limitów, który obejmuje między innymi:

- limity niedopasowania (luki) w przedziałach przeszacowania,
- limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy od daty analizy na skutek występującego w Banku ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych,
- limit maksymalnej zmiany wartości ekonomicznej banku, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych,
- limit maksymalnej straty z tytułu odwrócenia się krzywej dochodowości,
- limity związane z wykorzystaniem opcji klienta
- limity minimalnej rozpiętości pomiędzy marżą odsetkową i marżą graniczną.

W ramach pomiaru ryzyka stopy procentowej przeprowadzany jest test warunków skrajnych obejmujący zmianę wyniku z tytułu odsetek w skali 12 miesięcy na skutek zmian stóp procentowych NBP o 200 punktów bazowych. Obliczenia zmian wyniku z tytułu odsetek przeprowadzane są przy pomocy metody luki oraz z uwzględnieniem ryzyka bazowego rozumianego jako niejednakowe zmiany oprocentowania aktywów i pasywów.

Analiza ryzyka stopy procentowej sporządzana jest przez Stanowisko analiz ryzyka bankowego w cyklach miesięcznych. Wyniki pomiaru przekazywane są:

- co miesiąc Prezesowi Zarządu nadzorującemu bezpośrednio ryzyko stopy procentowej oraz Zarządowi Banku
- co kwartał – Radzie Nadzorczej Banku.

Na dzień 31.12.2019 r. ryzyko stopy procentowej kształtowało się na umiarkowanym poziomie. Na taki poziom ryzyka największy wpływ miały: wysoki poziom niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi, wysoki poziom depozytów z oprocentowaniem poniżej 2%. Uwzględniając ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych potencjalna zmiana dochodu odsetkowego przy spadku stóp procentowych o 1 pp. wyniesie 68,7 tys. zł., a przy spadku o 2 pp. wyniesie 205,7 tys. zł. Uwzględniając jednocześnie ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania oraz ryzyko bazowe, a więc nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów Banku, przy założonej zmianie stóp procentowych NBP o 2 pp. (test warunków skrajnych) zmiana wyniku odsetkowego w okresie najbliższych 12 miesięcy wyniesie 461,8 tys. zł., co stanowi 6,0% funduszy własnych. Natomiast zmiana wyniku odsetkowego w wyniku spadku stóp procentowych o 100 p. b. wyniesie 162,6 tys. zł, co stanowi 2,1% funduszy własnych i 13,10% uzyskanego wyniku odsetkowego. Samo ryzyko bazowe, rozumiane jako nierównomierna zmiana oprocentowania aktywów i pasywów Banku, daje spadek wyniku odsetkowego w wysokości 162,6 tys. zł, jako rozpiętość od -68,7 tys. zł do -231,3 tys. zł. Występujące w Banku ryzyko bazowe jest wyższe niż ryzyko niedopasowania w przedziałach przeszacowania.

Tabela 8

Scenariusze zmian wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy

tys.zł

Zmiana stóp procentowych NBP	Ryzyko przeszacowania	Ryzyko przeszacowania i ryzyko bazowe				
	Jednakowa zmiana oprocentowania aktywów i pasywów	Zmiana oprocentowania bez uwzgl. wskaźników; przy oproc. < 2% spadek maks. do 0%	Zmiana oprocentowania z uwzgl. wskaźników; przy oproc. < 2% spadek maks. do 0%	Zmiana oprocentowania z uwzgl. wsk., rozbieżności w zmianach pom. R, PS i W, proporcji pom. R i stopami w grupie B	Zmiany w kol. IV w relacji do funduszy własnych	Zmiany w kol. IV w relacji do wyniku odsetkowego
WARIANT >>>	I	II	III	IV	V	VI
+ 2,00	137,4	137,4	149,1	151,4	2,0%	12,2%
+ 1,00	68,7	68,7	74,6	76,8	1,0%	6,2%
+ 0,50	34,3	34,3	37,3	39,5	0,5%	3,2%
+ 0,25	17,2	17,2	18,6	20,9	0,3%	1,7%
- 0,25	-17,2	-51,3	-40,0	-20,9	-0,3%	-1,7%
- 0,50	-34,3	-125,6	-103,0	-105,2	-1,4%	-8,5%
- 1,00	-68,7	-274,3	-229,1	-231,3	-3,0%	-18,6%
- 2,00	-137,4	-576,0	-550,9	-461,8	-6,0%	-37,2%
Zmiana wyniku przy spadku stóp o 1 pp., z tytułu:					Fundusze własne	Wynik odsetkowy
					7 733	1 241
ryzyka przeszacowania [wariant I]		-68,7	[I]			
ryzyka bazowego (bez uwzględniania wskaźników) [wariant II]		-205,7	[II - I]			
wskaźników [wariant III]		45,3	[III - II]	407,4		
ryzyka bazowego w ujęciu kompleksowym [wariant IV]		-162,6	[IV - I]			

Tabela 9

Zestawienie aktywów i pasywów oprocentowanych wg terminów przeszacowania
Wskaźniki niedopasowania (luki)

Luka w danej grupie jako udział w aktywach razem

Data przeszacowania		01 sty 20	16 sty 20	01 mar 20	16 maj 20	30 wrz 20	30 cze 21	31 gru 23		
Wyszczególnienie		Razem	1 dzień	od 2 do 30 dni	pow. 1 m-ca do 3 m-cy	pow. 3 m-cy do 6 m-cy	pow. 6 m-cy do 12 m-cy	pow. 1 roku do 2 lat	pow. 2 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
Stopy NBP	Aktywa	3 603	1 414	2 189	0	0	0	0	0	0
	Pasywa	5 131	5 131	0	0	0	0	0	0	0
	Luka	-1 528	-3 717	2 189	0	0	0	0	0	0
	Luka narastająco		-3 717	-1 528	-1 528	-1 528	-1 528	-1 528	-1 528	-1 528
	Wskaźnik luki I*		-0,09	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Wskaźnik luki II**	-0,04	-0,09	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
	Wskaźnik ważony I***	-0,04	-0,09	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Papiery skarż.	Aktywa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Pasywa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Luka	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Luka narastająco		0	0	0	0	0	0	0	0
	Wskaźnik luki I*		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Wskaźnik luki II**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Wskaźnik ważony I***	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
WIBID/WIBOR	Aktywa	31 807	30 707	1 000	0	0	100	0	0	0
	Pasywa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Luka	31 807	30 707	1 000	0	0	100	0	0	0
	Luka narastająco		30 707	31 707	31 707	31 707	31 807	31 807	31 807	31 807
	Wskaźnik luki I*		0,75	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Wskaźnik luki II**	0,77	0,75	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77
	Wskaźnik ważony I***	0,77	0,75	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stopa Banku	Aktywa	5 753	0	3 330	297	343	571	561	508	144
	Pasywa	29 266	15 528	50	13 518	170	0	0	0	0
	Luka	-23 514	-15 528	3 280	-13 222	173	571	561	508	144
	Luka narastająco		-15 528	-12 248	-25 470	-25 297	-24 726	-24 165	-23 658	-23 514
	Wskaźnik luki I*		-0,38	0,08	-0,32	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00
	Wskaźnik luki II**	-0,57	-0,38	-0,30	-0,62	-0,61	-0,60	-0,59	-0,57	-0,57
	Wskaźnik ważony I***	-0,56	-0,38	0,08	-0,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,42
RAZEM	Aktywa	41 163	32 121	6 519	297	343	671	561	508	144
	Pasywa	34 398	20 659	50	13 518	170	0	0	0	0
	Luka	6 765	11 462	6 469	-13 222	173	671	561	508	144
	Luka narastająco		11 462	17 930	4 709	4 881	5 553	6 113	6 621	6 765
	Wskaźnik luki I*		0,28	0,16	-0,32	0,00	0,02	0,01	0,01	0,00
	Wskaźnik luki II**	0,16	0,28	0,44	0,11	0,12	0,13	0,15	0,16	0,16
	Wskaźnik ważony I***	0,17	0,28	0,15	-0,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,42
RAZEM z wyłączeniem aktywów i pasywów <2%	Aktywa	30 326	24 573	3 330	297	343	571	561	508	144
	Pasywa	252	0	0	252	0	0	0	0	0
	Luka	30 074	24 573	3 330	45	343	571	561	508	144
	Luka narastająco		24 573	27 903	27 947	28 290	28 861	29 422	29 930	30 074
	Wskaźnik luki I*		0,81	0,11	0,00	0,01	0,02	0,02	0,02	0,00
	Wskaźnik luki II**	0,99	0,81	0,92	0,92	0,93	0,95	0,97	0,99	0,99
	Wskaźnik ważony II****	0,93	0,81	0,10	0,00	0,01	0,00			

* Wskaźnik luki I - liczony jako udział luki danego okresu przeszacowania w aktywach razem danej grupy

** Wskaźnik luki II - liczony jako udział luki narastająco w aktywach razem danej grupy

*** Wskaźnik ważony I - wskaźnik luki I ważony okresem pozostającym do końca roku bieżącego

**** Wskaźnik ważony II - wskaźnik luki z wyłączeniem aktywów i pasywów <2%, ważony okresem w skali 12 m-cy

Łączne niedopasowanie pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi wyniosło 6 765 tys. zł., co oznacza, że wystąpiła ogółem luka dodatnia, czyli nadwyżka aktywów oprocentowanych nad pasywami oprocentowanymi.

Na datę 31.12.2019r. aktywa oprocentowane wynoszą 41 163 tys. zł., a pasywa oprocentowane 34 398 tys. zł., co daje wskaźnik relacji aktywów do pasywów na poziomie 119,67%. W strukturze aktywów grupa redyskonta stanowi 8,8% ze średnim oprocentowaniem 1,84%, grupa aktywów zależnych od stawek rynku międzybankowego WIBID/WIBOR stanowi 77,3%

aktywów ze średnim oprocentowaniem 3,18%, natomiast aktywa zależne od stopy Banku stanowią 14,0% aktywów oprocentowanych, z oprocentowaniem średnim na poziomie 5,98%. W pasywach środki z oprocentowaniem zależnym od stawek rynkowych stanowią 14,9% z oprocentowaniem średnim na poziomie 0,00%. Pasywa z oprocentowaniem zależnym od decyzji Zarządu stanowią 85,1% pasywów oprocentowanych z oprocentowaniem średnim na poziomie 0,55%. Marża odsetkowa, wyliczona na podstawie aktywów i pasywów oprocentowanych na datę 31.12.2019r. wyniosła 3,07%.

Tabela 10. Sytuacja Banku w zakresie aktywów i pasywów oprocentowanych

Sytuacja Banku w zakresie aktywów i pasywów oprocentowanych wg stanu na dzień: 31.gru.19

Aktywa	Kwota	Struktura	Średnie oprocentowanie	Wskaźnik zmian*	Pasywa	Kwota	Struktura	Średnie oprocentowanie	Wskaźnik zmian*	Różnice [Akt. - Pas.]		
										Stan	Oproc.	Wsk.
RAZEM AKTYWA	3 603	8,8%	1,84%	1,1681	RAZEM PASYWA	5 131	14,9%	0,00%	1,0000	-1 528	1,84%	0,1681
- Stopy NBP					- Stopy NBP							
stopa zmienna	1 414	39,2%	2,39%		stopa zmienna	5 131	100,0%	0,00%		-3 717	2,39%	
stopa stała	2 189	60,8%	1,48%		stopa stała	0	0,0%	0,00%		2 189	1,48%	
RAZEM AKTYWA	0	0,0%	0,00%	0,0000	RAZEM PASYWA	0	0,0%	0,00%	0,0000	0	0,00%	0,0000
- Papiery skarbowe					- Papiery skarbowe							
stopa zmienna	0	0,0%	0,00%		stopa zmienna	0	0,0%	0,00%		0	0,00%	
stopa stała	0	0,0%	0,00%		stopa stała	0	0,0%	0,00%		0	0,00%	
RAZEM AKTYWA	31 807	77,3%	3,18%	1,0000	RAZEM PASYWA	0	0,0%	0,00%	0,0000	31 807	3,18%	1,0000
- Stawka WIBID/WIBOR					- Stawka WIBID/WIBOR							
stopa zmienna	26 427	83,1%	3,58%		stopa zmienna	0	0,0%	0,00%		26 427	3,58%	
stopa stała	5 380	16,9%	1,26%		stopa stała	0	0,0%	0,00%		5 380	1,26%	
RAZEM AKTYWA	5 753	14,0%	5,98%	1,0000	RAZEM PASYWA	29 266	85,1%	0,55%	1,0000	-23 514	5,44%	0,0000
- Stopa Banku					- Stopa Banku							
stopa zmienna	3 228	56,1%	5,39%		stopa zmienna	28 794	98,4%	0,53%		-25 566	4,86%	
stopa stała	2 525	43,9%	6,74%		stopa stała	472	1,6%	1,90%		2 053	4,84%	
							0,0%	0,00%				
RAZEM AKTYWA	41 163		3,46%		RAZEM PASYWA	34 398		0,47%		6 765	2,99%	
stopa zmienna	31 069	75,5%			stopa zmienna	33 926	98,6%			-2 857		
stopa stała	10 094	24,5%			stopa stała	472	1,4%			9 622		
										Marża ods.	3,07%	

*wskaźnik zmian w stosunku do stopy referencyjnej

Aktywa / Pasywa	119,7%
-----------------	--------

PASYWA Stopa Banku:	wartość	struktura
- środki z oproc. < 1%	18 254	62,4%
- środki z oproc. >= 1% i < 2%	10 760	36,8%
- środki pozostałe (>= 2%)	252	0,9%

2.3. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne określa się jako możliwość poniesienia strat wynikających z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów informatycznych lub ze zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne.

Celami strategicznymi w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym są:

- utrzymanie limitów operacyjnych na założonym poziomie nie przekraczającym limitów tolerancji ryzyka operacyjnego,
- podejmowanie działań zapewniających utrzymanie wskaźników KRI na akceptowalnym poziomie,

- ograniczanie strat z tytułu zdarzeń operacyjnych,
- zapewnienie bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku.

Cele te realizowane są poprzez:

- 1) monitorowanie wykorzystania limitów tolerancji na ryzyko operacyjne, w tym limitów KRI;
- 2) identyfikację i ujawnianie zaistniałych i potencjalnych zdarzeń operacyjnych;
- 3) podejmowanie działań mających na celu ograniczenie i zapobieganie wystąpieniu zdarzeń w przyszłości poprzez wzmocnienie kontroli funkcjonalnej, szkolenie pracowników podnoszące świadomość ryzyka operacyjnego, postępowanie zgodnie z procedurami wewnętrznymi i zewnętrznymi;
- 4) gromadzenie niezbędnych danych umożliwiających określenie profilu ryzyka operacyjnego, ocenę zagrożenia oraz wycenę strat z tytułu ryzyka operacyjnego;
- 5) zapewnienie adekwatnych wskaźników KRI do obserwowanego profilu ryzyka;
- 6) usprawnianie procesów wewnętrznych;
- 7) testowanie planów awaryjnych w ramach zarządzania ciągłością działania;
- 8) zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości prowadzenia działalności.

Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem operacyjnym:

1. Rada Nadzorcza – zatwierdza docelowy profil ryzyka operacyjnego oraz tolerancję / apetyt na ryzyko, sprawuje nadzór nad zgodnością strategii i polityki w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym ze strategią i planem finansowym Banku oraz nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także ocenia adekwatność i skuteczność tego procesu.
2. Zarząd Banku – odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym, zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz monitorowanie efektywności jego działania, w tym wskazanie osób i komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację poszczególnych elementów systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka.
3. Prezes Zarządu – sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym
4. Stanowisko analiz ryzyka bankowego – pełni funkcję jednostki ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym w obszarze identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka; ma za zadanie gromadzenie informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego otrzymywanych od pracowników; tworzy bazy danych oraz analizy ryzyka prezentowane Członkom Zarządu oraz Radzie Nadzorczej; rekomenduje Zarządowi Banku do zatwierdzenia strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz wewnętrzne akty prawne określające ogólne

zasady zarządzania tym ryzykiem.

5. Audyt wewnętrzny – ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz zgodności działania Banku z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi poprzez testowanie tych działań w systemie kontroli wewnętrznej. Czynności te wykonuje odpowiednia komórka Spółdzielni Systemu Ochrony na podstawie odrębnie zawartych umów.
6. Wszystkie komórki organizacyjne Banku – odpowiadają za bieżące zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez identyfikację zdarzeń operacyjnych i podejmowanie działań ograniczających potencjalne zagrożenia w obszarze ryzyka operacyjnego oraz łagodzące negatywne skutki zrealizowania tego ryzyka.

W Banku Spółdzielczym w Mokobodach wyznaczane są następujące limity tolerancji na ryzyko operacyjne w celu określenia akceptowalnego poziomu ryzyka w ramach działalności Banku zgodnie z oczekiwaniami Zarządu i Rady Nadzorczej:

- limit straty rzeczywistej dla zdarzeń rzeczywistych z kwotą rzeczywistą wynoszący 10% kwoty wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczonego w I Filarze oraz w jego ramach ilościowe sublimity wyznaczane w podziale na poszczególne kategorie,
- limit straty potencjalnej dla zdarzeń rzeczywistych z kwotą potencjalną wynoszący 20% kwoty wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczonego w I Filarze oraz w jego ramach ilościowe sublimity wyznaczane w podziale na poszczególne kategorie,
- limity wartości Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację i ewidencję zdarzeń, ocenę ryzyka, pomiar i monitorowanie, raportowanie, utworzenie bazy danych o zdarzeniach i stratach, kontrolę poziomu ryzyka oraz jego redukowanie i jest realizowany w sposób ciągły.

Ryzyko operacyjne Banku jest identyfikowane poprzez rejestrację incydentów i zdarzeń operacyjnych. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku jest wspierany przez system informatyczny Novum Bank Enterprise – Rejestr Incydentów Ryzyka Operacyjnego poprzez możliwość ewidencji zdarzeń operacyjnych, które już zaistniały, ewidencji zdarzeń potencjalnych w procesie samooceny ryzyka operacyjnego i kontroli oraz w procesie analiz scenariuszowych i generowanie raportów z tych zdarzeń. Rejestr jest prowadzony w oparciu o wykaz kategorii zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodny z Rekomendacją M. W Banku został wyznaczony minimalny próg straty w wysokości 500 PLN w zakresie ewidencji i raportowania rzeczywistych zdarzeń operacyjnych. W celu identyfikacji i oceny ryzyka sporządzana jest mapa ryzyka, która służy do porządkowania grup zdarzeń pod kątem wysokości strat oraz prawdopodobieństwa ich występowania.

Pomiarowi podlegają zarówno straty finansowe jak i niefinansowe.

Poziom rzeczywistego ryzyka operacyjnego jest mierzony za pomocą Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI) określonych dla kluczowych obszarów występowania tego ryzyka. Bank do oceny ryzyka stosuje także analizy scenariuszowe dotyczące zdarzeń charakteryzujących się niską częstotliwością występowania i potencjalnie wysokimi stratami oraz przeprowadza samoocenę ryzyka.

Ryzyko operacyjne jest identyfikowane ex ante poprzez samoocenę ryzyka i analizy scenariuszowe oraz ex post poprzez rejestrację incydentów i zdarzeń rzeczywistych. Ryzyko ex ante jest identyfikowane w celu zapobiegania powstawaniu nieakceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego w procesach realizowanych przez Bank, zaś ryzyko ex post jest identyfikowane i rejestrowane w celu rozpoznawania profilu rzeczywistego ryzyka operacyjnego i monitorowania jego poziomu.

Zgodnie z Rekomendacją M Bank określił następującą listę procesów kluczowych:

- działalność kredytowa,
- działalność depozytowa,
- zarządzanie ryzykiem,
- zarządzanie bezpieczeństwem,
- komunikacja i marketing,
- kontroling,
- rozliczenia pieniężne,
- gospodarka własna,
- zarządzanie zasobami ludzkimi,
- outsourcing,
- zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany we wszystkich obszarach działania Banku przez stanowisko analiz ryzyka bankowego w cyklach kwartalnych. W ramach Systemu Informacji Zarządczej Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu są informowani o profilu ryzyka operacyjnego, o sposobie w jaki został on wyznaczony oraz o wykorzystaniu założonych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne.

Działania przeciwdziałające ryzyku polegające na jego unikaniu, ograniczaniu lub transferowaniu podejmowane są w zależności od zidentyfikowanego poziomu ryzyka operacyjnego w stosunku do tolerancji / apetytu na ryzyko. Proces ograniczania ryzyka operacyjnego jest jednym z najważniejszych wchodzących w skład zarządzania tym ryzykiem.

Bank stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka:

- 1) modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego;
- 2) monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego w procesach;
- 3) outsourcing usług;
- 4) zabezpieczenia fizyczne;
- 5) zabezpieczenia finansowe;
- 6) plany awaryjne,
- 7) plany ciągłości działania.

Informacje o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego oraz o najpoważniejszych zdarzeniach operacyjnych.

Na przestrzeni 12 miesięcy 2019 roku Bank poniósł 3 tys. zł kosztów z tytułu zdarzeń w ramach ryzyka operacyjnego. Poniesione koszty miały związek z zakłóceniem działalności banku i awarii systemów w ramach linii Bankowości Detalicznej.

Tabela 11. Koszty z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowane w 2019 roku.

Okres	Rodzaj zdarzenia	Opis zdarzenia	Kwota poniesionych kosztów
I kw. 2019r.	brak	-	-
II kw. 2019r.	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	- wymiana zepsutego akumulatora UPS oraz naprawa wypłacarki w bankomacie	2 878,82
III kw. 2019r.	Brak	-	-
IV kw. 2019r.	Brak	-	-
Razem			2 878,82

Limity tolerancji na ryzyko operacyjne zostały zachowane. W 2019 roku nie zarejestrowano zdarzeń operacyjnych, które miałyby znaczący wpływ na funkcjonowanie Banku oraz na realizację kluczowych procesów.

Tabela 12. Wykonanie Kluczowych Wskaźników Ryzyka na 31.12.2019r.

Lp	Nazwa wskaźnika	Formuła wyliczania	Limit I	Limit II	Poziom wskaźnika na 31.12.2019r.
1	Pranie pieniędzy	A - Zawiadomienia o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa	0	≥ 1	0
			3	> 3	0

		B – transakcje podejrzane rejestrowane w systemie monitorującym pranie pieniędzy			
2	Skargi i reklamacje	Liczba skarg zgłoszonych przez klientów	<5	>5	0
3	Sprawy sądowe	Liczba prowadzonych spraw sądowych	<=1	>1	1
4	Awaryjność systemu Novum Bank	Łączny czas przestoju systemu Novum Bank / dopuszczalny czas przestoju	<=1	>1	0
5	Awaryjność niedostępność bankomatu	Łączny czas przestoju bankomatu / dopuszczalny czas przestoju	<=1	>=7,5	0,70
6	Awaryjność/ niedostępność Internet Banking	Łączny czas przestoju Internet Banking / dopuszczalny czas przestoju	<=5	>=7,5	1,42
7	Awaryjność systemu Autodealing	Łączny czas przestoju systemu Autodealing / dopuszczalny czas przestoju	<=0,5	>=1	0
8	Liczba aktów wandalizmu	Liczba przestępstw i wykroczeń przeciwko mieniu	<=1	>1	0
9	Zawodność pracowników w zakresie obsługi kasowej	Liczba dni w kwartale zamkniętych różnicą kasową	<=6	>6	0

Na podstawie wyliczonych wartości Kluczowych Wskaźników Ryzyka stanowisko oceniło poziom ryzyka operacyjnego jako niski.

W dalszym ciągu toczy się sprawa sądowa z powództwa pracownika Banku. Spór toczy się w sprawie wypłaty wynagrodzenia za przepracowane godziny nadliczbowe oraz odszkodowania za stosowany wobec niego mobbing. Do dnia 31.12.2019 Bank nie poniósł żadnych kosztów związanych z prowadzeniem, tej sprawy sądowej, gdyż Bank reprezentowany jest przez pełnomocnika, którym podpisana jest umowa o stałej współpracy w zakresie obsługi prawnej oraz reprezentowaniu Banku.

W ciągu 2019 roku zostały przeprowadzone testy ciągłości działania dla wszystkich kluczowych / krytycznych procesów określonych przez Zarząd Banku tj. test ciągłości działania w przypadku zwiększonej absencji pracowników, odtworzenie danych z kopii zapasowych, zachowanie ciągłości działania w sytuacji wyłączenia zasilania, przeprowadzenie testów prawidłowego działania posiadanego sprzętu oraz instalacji. Przeprowadzone testy wykazały, że występujące sytuacje skrajne nie spowodowały przerw w świadczeniu usług przez Bank, ciągłość działania została zachowana. Bank systematycznie przeprowadza przeglądy i konserwacje, które zapewniają, że posiadane sprzęty i instalacje działają prawidłowo i zapewniają, że ciągłość działania nie zostanie przerwana. Plany awaryjne oraz plany ciągłości działania obejmujące krytyczne, istotne zasoby Banku zapewniają bezpieczne funkcjonowanie Banku, są adekwatne do występującego profilu ryzyka. W analizowanym okresie nie wystąpiły żadne ze zdarzeń, które by zakłóciły ciągłość działania Banku i przerwały działanie procesów kluczowych.

Środowisko teleinformatyczne Banku Spółdzielczego w Mokobodach jest bezpieczne, a wprowadzone mechanizmy kontrolne powodują, że ryzyko związane z tym obszarem jest niskie. Bank wykorzystuje tylko oprogramowanie ze wsparciem producenta, co zwiększa bezpieczeństwo całej sieci bankowej. Komponenty infrastruktury teleinformatycznej wykorzystywane do pracy w Banku w pełni spełniają wymagania dotyczące wydajności oraz pojemności. Infrastruktura informatyczna charakteryzuje się skalowalnością oraz nadmiarowością. Istotne komponenty środowiska teleinformatycznego przechowywane są w odpowiednio wyposażonych i zabezpieczonych pomieszczeniach, do których mają dostęp tylko upoważnione osoby. Wszystkie wrażliwe dane są przesyłane z Banku za pomocą szyfrowanej transmisji, co uniemożliwia dostęp do nich osobom niepowołanym. Styk sieci wewnętrznej Banku z sieciami zewnętrznymi jest zabezpieczony poprzez zapory sieciowe. Bank posiada firewallo chroniące przed włamaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi do sieci. Bank przygotował środowisko teleinformatyczne serwerowni zapasowej zapewniającej bezpieczne odtworzenie działalności Banku w sytuacji kryzysowej oraz przygotował lokalizację zapasową do prowadzenia działalności w Banku Spółdzielczym w Siedlcach oddział Skórzec. Poza lokalizacją podstawową również zabezpieczane są kopie systemów, danych, dokumentacji technicznej oraz haseł administratorów. Kopie archiwalne przechowywane są w dwóch lokalizacjach na nośnikach zewnętrznych oraz prowadzone są rejestry tych kopii wskazujące miejsce ich przechowywania.

Na podstawie rejestru zdarzeń operacyjnych, Kluczowych Wskaźników Ryzyka, mapy ryzyka, wyników procesu samooceny ryzyka i kontroli oraz analiz scenariuszowych Stanowisko analiz ryzyka bankowego oceniło, że ryzyko operacyjne w 2019 roku utrzymywało się na umiarkowanym poziomie. Nie zarejestrowano żadnych skarg klientów. Zarejestrowane w rejestrze prania brudnych pieniędzy transakcje nie pochodziły z nielegalnych źródeł. Nie wystąpiły żadne ze zdarzeń, które by mogły zakłócić ciągłość działania Banku i przerwać działanie procesów kluczowych.

2.4 Ryzyko płynności i finansowania

Ryzyko płynności jest rozumiane jako zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat. Ryzyko finansowania natomiast rozumiane jest jako zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio

i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest:

1. zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
2. zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich wymagalności oraz zapewniający wypełnienie nadzorczych miar płynności,
3. optymalizację realizowanego dochodu przy równoczesnym zachowaniu pełnego bezpieczeństwa płynności,
4. zapobieganie sytuacjom kryzysowym (zachwianiu płynności).

W celu ograniczania ryzyka płynności stosowane są:

- kształtowanie struktury aktywów i pasywów (zapadalności / wymagalności) w taki sposób, aby dopasować ją do potrzeb wynikających z cyklu działalności Banku;
- utrzymywanie odpowiednich zasobów aktywów płynnych dla zapewnienia nieprzewidzianego zapotrzebowania na środki, na poziomie uzależnionym od stabilności depozytów oraz prawdopodobieństwa szybkiego wzrostu portfela kredytowego;
- ograniczanie koncentracji wierzytelności, zaangażowań wobec udziałowców i grup powiązanych kapitałowo i organizacyjnie oraz innych nadmiernych zaangażowań;
- wyodrębnienie stabilnych źródeł finansowania i podejmowanie działań w celu ich powiększenia;
- utrzymywanie zróżnicowanej bazy depozytowej, zarówno w kategoriach terminowości jak i podmiotowości klientów (ograniczenie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania);
- stałe umowy współpracy z bankami umożliwiające przyjęcie lokat międzybankowych;
- trafne prognozy krótko, średnio i długoterminowe dotyczące przepływów pieniężnych;
- wypracowywanie technik szybkiego reagowania na działanie czynników zewnętrznych;
- kształtowanie właściwych relacji z klientami w celu zmniejszenia niepewności co do

ewentualnych zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej.

Do aspektów ryzyka płynności, na które Bank jest narażony i które monitoruje zalicza się:

- 1) niedopasowanie terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Banku,
- 2) ryzyka związane ze stroną pasywną bilansu Banku:
 - a) ryzyko nieprzewidywalnego zachowania się deponentów,
 - b) ryzyko związane ze zdolnością pozyskania depozytów oraz zaciągania kredytów i pożyczek,
 - c) ryzyko poniesienia nieplanowanych kosztów powodujące obniżenie wyniku finansowego,
- 3) ryzyka związane ze stroną aktywną bilansu Banku:
 - a) ryzyko braku wystarczającej ilości aktywów płynnych lub możliwości zbycia tych aktywów,
 - b) ryzyko braku wystarczającej ilości środków pieniężnych w kasie Banku,
 - c) ryzyko niedotrzymania terminów spłat kredytów oraz innych należności,
- 4) ryzyko dużych koncentracji zobowiązań i należności
- 5) inne czynniki wpływające na ryzyko płynności Banku np.: wzrost aktywów niepracujących, brak możliwości pozyskania nowych klientów, zmiany przepisów prawnych.

Uczestnicy procesu zarządzania ryzykiem płynności:

- Rada Nadzorcza – sprawuje nadzór nad zgodnością strategii i polityki w zakresie zarządzania ryzykiem płynności ze strategią i planem finansowym; ocenia skuteczność i adekwatność procesu zarządzania tym ryzykiem; określa akceptowalny ogólny poziom ryzyka;
- Zarząd Banku – odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu zarządzania ryzykiem płynności oraz monitorowanie efektywności jego działania, odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowalnego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka, określa tolerancję ryzyka płynności adekwatną do strategii działalności;
- Prezes Zarządu – sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności,
- Stanowisko analiz. ryzyka bankowego – monitoruje i analizuje narażenie Banku na ryzyko płynności oraz kontroluje przestrzeganie obowiązujących limitów, sporządza raporty dla kierownictwa Banku i Rady Nadzorczej dotyczące ekspozycji Banku na ryzyko płynności, proponuje i opiniuje propozycje limitów oraz projekty strategii i polityki zarządzania ryzykiem

płynności;

- Główny Księgowy – zarządza płynnością finansową i złotową Banku w ramach obowiązujących limitów, zarządza rachunkiem podstawowym Banku, lokuje nadwyżki pieniężne, odpowiada za utrzymywanie poziomu nadzorczych miar płynności oraz za maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności); ocenia zgodność realizacji procesu zarządzania ryzykiem płynności z przepisami wewnętrznymi; dokonuje rozliczeń oraz prowadzi ewidencję zawieranych transakcji;
- Zespół Produktów Bankowych i Marketingu – opracowuje ofertę depozytowo-kredytową w sposób zapewniający realizację celów i zadań wynikających ze strategii i polityki sprzedażowej oraz założeń planu finansowego i bezpośrednio nadzoruje jej realizację;
- Departament Audytu Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A. – przeprowadza czynności audytowe w komórkach organizacyjnych w celu dokonania oceny zgodności działania kontrolowanych komórek z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi poprzez testowanie tych działań w systemie kontroli wewnętrznej.

Pomiar ryzyka płynności służy ocenie poziomu aktywów płynnych w stosunku do zapotrzebowania na te środki i ocenia przede wszystkim:

- a) stopień zabezpieczenia zobowiązań wynikających z depozytów niestabilnych i innych zobowiązań bieżących aktywami płynnymi,
- b) poziom stabilności depozytów i innych źródeł finansowania działalności Banku,
- c) dostęp do alternatywnych źródeł finansowania, umożliwiających realizację bieżących i przewidywanych potrzeb w zakresie płynności,
- d) uzależnienie od zaciągniętych kredytów, pożyczek i lokat sektora finansowego,
- e) zagrożenia z tytułu nieterminowych wpływów należności.

W ramach pomiaru ryzyka płynności dokonuje się oceny jakości źródeł finansowania polegającej na:

- określeniu stabilności pasywów (wielkość osadu),
- ustaleniu zrywalności depozytów terminowych,
- zbadaniu koncentracji depozytów,
- analizie największych deponentów,

- analizie „dużych depozytów”
- analizie depozytów osób wewnętrznych,
- analizie kredytów spłaconych przed terminem zapadalności.

Bank dokonuje także analizy luki płynności, która sporządzana jest w oparciu o zestawienie niedopasowania terminów płatności aktywów i pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych i pozwala określić poziom płynności w poszczególnych przedziałach czasowych. Stosowana jest także ocena wskaźnikowa płynności obejmująca wskaźniki płynności krótkoterminowej i długoterminowej, wskaźniki zabezpieczenia płynności, wskaźniki stabilności bazy depozytowej, wskaźniki finansowania aktywów, wskaźniki finansowania aktywów długoterminowych, współczynniki miar nadzorczych, wskaźniki wynikające z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE. Ponadto sporządza się prognozy, które pozwalają ocenić poziom depozytów, kredytów oraz aktywów płynnych w przyszłości zakładając różne warianty rozwoju sytuacji Banku.

Płynność finansowa Banku jest codziennie monitorowana poprzez wyliczanie nadzorczych miar płynności zgodnie z Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku. W każdym dniu 2019 roku Bank utrzymywał nadzorcze miary płynności M2 dotyczącą pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi na wymaganym poziomie, oraz wskaźnik M1 dotyczącą udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem osiągał również wewnętrznie ustalony poziom. Ponadto analizie i kontroli codziennej podlega Wskaźnik pokrycia wypływów netto LCR wynikający z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 i w każdym dniu osiągał wewnętrznie wymagany poziom. Każdego dnia sporządzana jest prognoza bieżących przepływów pieniężnych z uwzględnieniem informacji o stanie rachunku bieżącego, informacji dotyczących rozrachunków międzybankowych, informacji o stanie środków pieniężnych w kasie, prognoz odprowadzeń i zasileń w środki pieniężne, wielkości posiadanych lokat terminowych, ustalenia wolnych środków do zagospodarowania, bądź niedoboru środków. Ponadto w okresach tygodniowych sporządzana jest prognoza płynności 7 dniowej, mająca na celu pomiar sytuacji płynnościowej Banku oraz zapobieganie jej chwilowego zachwiania.

Poziom ekspozycji Banku na ryzyko płynności ograniczany jest obowiązującym systemem limitów zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych.

W Banku przeprowadzane są w okresach miesięcznych następujące rodzaje testów warunków skrajnych, których zakres jest współmierny do charakteru, rozmiaru i skali działalności banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka:

1. Test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17.12.2008r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Bank dokonuje analizy sytuacji szokowej zakładającej nagły spadek zobowiązań bieżących i terminowych o 20%, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości wskaźnika udziału sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem na poziomie minimum 0,20.
2. Odwrócony test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17.12.2008r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Bank dokonuje analizy polegającej na sytuacji szokowej zakładającej nagły spadek zobowiązań bieżących i terminowych przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości współczynnika udziału sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem na poziomie minimum 0,20. Wynikiem testu odwróconego jest obliczenie o ile mogłyby spaść zobowiązania bieżące i terminowe ogółem zarówno w wartości procentowej jak i kwotowej.
3. Test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Rozporządzenia delegowanego nr 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych. Bank dokonuje analizy polegającej na sytuacji szokowej zakładającej wzrost wpływów płynności o 20%, i jednoczesnym obniżeniu się wartości aktywów płynnych o tą samą wartość, i jak ta zmiana wpływa na poziom wskaźnika LCR.
4. Odwrócony test warunków skrajnych obrazujący stopień zabezpieczenia zobowiązań Banku, polegający na obliczeniu wartości procentowej zobowiązań bieżących i terminowych ogółem, które zostaną pokryte posiadanymi środkami jak i możliwościami refinansowania odpływu zobowiązań.
5. Test warunków skrajnych obrazujący wystąpienie nadwyżki lub niedoboru środków w przypadku spadku depozytów ogółem o 20%.
6. Test warunków skrajnych obrazujący maksymalny okres obsługi klientów Banku w przypadku różnej dynamiki wpływów środków.
7. Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego o 20% i przekwalifikowania ich do klasy należności zagrożonych. Na podstawie

testu dokonuje się analizy zmiany skumulowanych wskaźników płynności wg stanu rzeczywistego oraz po założeniu testu warunków skrajnych.

8. Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego o 20% oraz zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego o 5% i na tej podstawie dokonuje się analizy zmiany skumulowanych wskaźników płynności wg stanu rzeczywistego oraz po założeniu testu warunków skrajnych.

9. Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego o 20%, zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego o 5% oraz spadku depozytów terminowych o 10% i na tej podstawie dokonuje się analizy zmiany skumulowanych wskaźników płynności wg stanu rzeczywistego oraz po założeniu testu warunków skrajnych.

10. Test kształtowania się wskaźników płynności przy zastosowaniu prognoz kształtowania się aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych w oparciu o zatwierdzony w Banku plan finansowy.

Wyniki testów warunków skrajnych są szczegółowo analizowane przez stanowisko analiz ryzyka bankowego oraz Zarząd Banku, a ich rezultaty są przedstawiane Radzie Nadzorczej. Są one wykorzystywane przy ustalaniu i weryfikacji apetytu na ryzyko poprzez odpowiednie kształtowanie limitów ostrożnościowych ustalonych w Banku oraz w procesie zarządzania ryzykiem, a w szczególności w ramach awaryjnych planów płynności oraz w procesie planowania strategicznego banku.

Bank posiada rzetelny i wiarygodny system informacji zarządczej.

1. Stanowisko analiz ryzyka bankowego przekazuje następujące informacje:

1) codziennie dla Członka Zarządu bezpośrednio nadzorującego zarządzanie płynnością bieżącą:

a) analizę przepływu środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków,

2) tygodniowo dla Członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie płynnością bieżącą:

a) prognozę płynności bieżącej do 7 dni,

3) miesięcznie dla Zarządu Banku:

a) zestawienie miesięczne zawierające informacje wg stanu na koniec poszczególnych dni danego miesiąca oraz zestawienie danych historycznych: stan lokat terminowych, stan papierów wartościowych, stan środków pieniężnych w kasie Banku, stan rachunku bieżącego, obciążenia wysłane systemem Elixir, uznania otrzymane systemem Elixir.

- b) zestawienie zawartych transakcji lokacyjnych i depozytowych,
- c) zestawienie kształtowania się bazy depozytowej i portfela kredytowego za dany miesiąc,
- d) miesięczne zestawienie zakupionych bonów pieniężnych.

2. Stanowisko analiz ryzyka bankowego przekazuje codziennie dla Członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie płynnością bieżącą: kalkulacje nadzorczych miar płynności oraz wyliczenie wskaźnika LCR.

3. Stanowisko analiz ryzyka bankowego sporządza w okresach miesięcznych Raport z analizy ryzyka płynności zawierający: źródła finansowania działalności Banku, zaangażowanie środków oraz aktywa płynne, analizę zrywalności depozytów oraz przedterminowej spłaty kredytów, analizę największych deponentów w bazie depozytowej, analizę dużych depozytów, analizę depozytów osób wewnętrznych, analizę stabilności bazy depozytowej, analizę wskaźnikową ryzyka płynności wraz z oceną przestrzegania limitów ostrożnościowych, urealnione zestawienie płynności, kształtowanie się nadzorczych miar płynności, prognozę kształtowania się podstawowych wartości wpływających na płynność finansową Banku, testy warunków skrajnych. Powyższy Raport wraz z wnioskami przekazywany jest Zarządowi Banku w okresach miesięcznych oraz Radzie Nadzorczej w okresach kwartalnych.

Każdy dzień roboczy 2019 roku sporządzana była śróddzienna analiza przepływu środków pieniężnych i zagospodarowania wolnych środków oraz co tygodniowo analiza zarządzania płynnością bieżącą. Na ich podstawie dokonywano inwestowania posiadanych wolnych środków pieniężnych, w sposób zapewniający zachowanie bieżącej płynności Banku i przestrzeganie limitów nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika pokrycia wpływów netto – LCR. Na dzień 31.12.2019r. ryzyko płynności utrzymywało się na umiarkowanym poziomie, nie wystąpiły oznaki zagrożenia płynności. Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem wyniósł 0,27 (przy wymaganym min.0,20), a współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi 6,03 (przy wymaganym min. 1,00). W 2019 roku limity nadzorcze wynikające z Uchwały Nr 386/2008 KNF każdego dnia były przestrzegane. Wskaźnik pokrycia wpływów netto – LCR (wynikający z Rozporządzenia CRR) na dzień 31.12.2019r. wyniósł 213% przy wymaganym min. 100%. Każdego dnia wskaźnik ten znajdował się powyżej limitu ostrożnościowego. Źródłem finansowania działalności Banku była przede wszystkim baza depozytowa. Baza depozytowa była stabilna, wskaźniki osadu znajdowały się na wysokim poziomie. Na dzień 31.12.2019 roku wskaźnik osadu ogółem wyniósł 88,81%, wskaźnik osadu dla rachunków bieżących wyniósł 79,11%, a dla depozytów terminowych 96,73%. Zgromadzone depozyty w pełni finansowały akcję kredytową, współczynnik pokrycia kredytów bazą depozytową wyniósł na koniec 2019 roku 1,16.

Tabela 13. Analiza stabilności bazy depozytowej (wskaźniki osadu)

**Analiza stabilności bazy depozytowej
(wskaźniki osadu)**

[%]

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień				Zmiana		
		2018.12.31	2018.12.31	2019.11.30	2019.12.31	w stosunku do analogicznego miesiąca w roku ubiegłym	w stosunku do końca ubiegłego roku	w stosunku do końca ubiegłego miesiąca
A.	Wskaźnik osadu ogółem	88,61	88,61	89,54	88,81	0,19	0,19	-0,74
I.	Wskaźnik osadu dla r-ków bieżących ogółem	79,15	79,15	80,53	79,11	-0,04	-0,04	-1,41
II.	Wskaźnik osadu dla dep. term. i zablok. ogółem	93,86	93,86	96,38	96,73	2,87	2,87	0,34
A.1.	Podmioty finansowe (niebankowe)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
a)	rachunki bieżące	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
b)	depozyty terminowe i zablokowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A.2.	Podmioty niefinansowe ogółem	92,00	92,00	92,62	92,05	0,05	0,05	-0,57
a)	rachunki bieżące	83,65	83,65	86,89	85,60	1,95	1,95	-1,29
b)	depozyty terminowe i zablokowane	93,86	93,86	96,38	96,73	2,87	2,87	0,34
A.2.1	Gospodarstwa domowe	91,71	91,71	92,19	91,77	0,06	0,06	-0,43
a)	rachunki bieżące	84,04	84,04	85,81	84,75	0,71	0,71	-1,06
b)	depozyty terminowe i zablokowane	93,86	93,86	96,38	96,73	2,87	2,87	0,34
A.2.2	Przedsiębiorstwa i instytucje niekomercyjne	58,54	58,54	34,83	32,47	-26,07	-26,07	-2,36
a)	rachunki bieżące	58,54	58,54	34,83	32,47	-26,07	-26,07	-2,36
b)	depozyty terminowe i zablokowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A.3.	Instytucje sektora rządowego i samorządowego	26,22	26,22	17,03	16,38	-9,85	-9,85	-0,65
a)	rachunki bieżące	26,22	26,22	17,03	16,38	-9,85	-9,85	-0,65
b)	depozyty terminowe i zablokowane	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wskaźniki stabilności liczone są jako iloraz stanu minimalnego i stanu średniego w okresie ostatnich 12-tu miesięcy na podstawie danych dziennych

Wskaźniki płynności krótkoterminowej i długoterminowej są na wysokim poziomie, co świadczy o dużej płynności finansowej i pełnej wypłacalności Banku. Bank każdego dnia posiadał środki do bieżącej działalności operacyjnej. Limit zaangażowania w Banku przez Bank Zrzeszający oraz posiadane należności od sektora finansowego w pełni zapewniają bezpieczeństwo wypłacalności Banku.

Tabela 14. Analiza wskaźnikowa ryzyka płynności

Analiza wskaźnikowa ryzyka płynności Banku

Wyszczególnienie	Stan na dzień				Limity wewnętrzne	Wykorzystanie limitu w analizowanym miesiącu	Zmiana		
	2018.12.31	2018.12.31	2019.11.30	2019.12.31			w stosunku do analogicznego miesiąca w roku ubiegłym	w stosunku do końca ubiegłego roku	w stosunku do końca ubiegłego miesiąca
Wskaźniki płynności									
Wskaźnik płynności bieżącej do 7 dni	2,65	2,65	1,71	1,38	min 0,7	51%	-1,27	-1,27	-0,33
Wskaźnik płynności krótkoterminowej do 1 miesiąca	2,65	2,65	1,72	1,52	min 1,0	66%	-1,13	-1,13	-0,20
Wskaźnik płynności do 3 miesięcy	2,80	2,80	1,77	1,60	min 1,0	62%	-1,20	-1,20	-0,17
Wskaźnik płynności do 6 miesięcy	2,91	2,91	1,92	1,74	min 1,0	57%	-1,16	-1,16	-0,18
Wskaźnik płynności do 1 roku	3,08	3,08	2,12	1,92	min 1,0	52%	-1,16	-1,16	-0,20
Wskaźnik płynności do 2 lat	3,56	3,56	2,63	2,39	min 1,0	42%	-1,16	-1,16	-0,24
Wskaźnik płynności do 5 lat	4,38	4,38	3,66	3,37	min 1,0	30%	-1,01	-1,01	-0,29
Wskaźnik płynności do 10 lat	4,92	4,92	4,31	4,03	min 1,0	25%	-0,89	-0,89	-0,28
Wskaźnik płynności do 20 lat	5,10	5,10	4,71	4,43	min 1,0	23%	-0,67	-0,67	-0,28
Wskaźnik płynności powyżej 20 lat	0,94	0,94	0,94	0,95	min 0,8	84%	0,01	0,01	0,00
Wskaźniki zabezpieczenia płynności									
Aktywa płynne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	40,47	40,47	28,16	26,55	min 20	75%	-13,92	-13,92	-1,61
Aktywa płynne / Depozyty niestabilne (ponad osad) [%]	404,48	404,48	211,82	172,82	min 110	64%	-231,66	-231,66	-38,99
Aktywa płynne / Zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	594,47	594,47	480,02	473,00	min 150	32%	-121,47	-121,47	-7,02
Kredyty - wg wartości nominalnej / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	52,81	52,81	67,85	69,41	max 80	87%	16,60	16,60	1,56
Zobowiązania pozabilansowe udzielone / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	6,81	6,81	5,87	5,61	max 15	37%	-1,19	-1,19	-0,25
Wskaźniki stabilności bazy depozytowej									
Depozyty stabilne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	68,65	68,65	66,92	64,99	min 40	62%	-3,66	-3,66	-1,93
Depozyty niestabilne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	10,00	10,00	13,30	15,36	max 30	51%	5,36	5,36	2,07
Procentowy udział największych deponentów w depozytach Klientów ogółem [%]	12,24	12,24	17,72	16,71	max 30	56%	4,47	4,47	-1,00
Zobowiązania wobec sektora finansowego / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	0,00	0,00	0,00	0,00	max 1	0%	0,00	0,00	0,00
Wskaźniki finansowania aktywów									
Depozyty / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje [%]	148,94	148,94	118,22	115,77	min 100	86%	-33,17	-33,17	-2,46
Depozyty / Kredyty i zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	131,93	131,93	108,82	107,11	min 85	79%	-24,83	-24,83	-1,71
Depozyty stabilne / Kredyty, skup. wierzytelności i zreal. gwarancje [%]	129,99	129,99	98,63	93,64	min 80	85%	-36,36	-36,36	-4,99
Depozyty stabilne / Kredyty i zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	115,15	115,15	90,78	86,63	min 70	81%	-28,52	-28,52	-4,15
Aktywa trwałe - wg wartości bilansowej / Fundusze własne [%]	11,62	11,62	10,56	10,62	max 15	71%	-1,00	-1,00	0,06
Wskaźniki finansowania aktywów długoterminowych									
Depozyty stabilne (50% ich wartości) + Fundusze własne / Należności z tytułu kredytów, skup. wierz. i zrealiz. gwarancji o terminie zapadalności powyżej 1 roku [%]	143,08	143,08	95,89	91,55	min 90	98%	-51,53	-51,53	-4,34
Należności z tytułu kredytów, skup. wierz. i zrealiz. gwarancji o terminie zapadalności powyżej 1 roku / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem [%]	71,87	71,87	79,46	79,59	max 90	88%	7,72	7,72	0,13
Współczynniki miar nadzorczych									
M1 Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem	0,40	0,40	0,28	0,27	min 0,20	75%	-0,14	-0,14	-0,01
M2 Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	6,09	6,09	6,29	6,03	min 1,00	17%	-0,06	-0,06	-0,26
Wskaźniki miar nadzorczych płynności wynikające z rozporządzenia CRR									
Wskaźnik pokrycia wpływów netto (LCR - Liquidity Coverage Ratio)	876%	876%	272%	213%	min 100 %	47%	-664	-664	-60
Wskaźnik stabilnego finansowania (NSFR - Net Stable Funding Ratio)	94%	94%	94%	95%	brak		1	1	0

Tabela 15. Urealnione zestawienie płynności

**Urealnione zestawienie płynności
według stanu na dzień 31-12-2019**

(tys. zł)

Lp	Wyszczególnienie	SUMA	A'Vista	> 24 h < = 7 dni	> 7 dni < = 1 m-ca	> 1 m-ca < = 3 m-cy	> 3 m-cy < = 6 m-cy	> 6 m-cy < = 1 rok	> 1 rok < = 2 lata	> 2 lat < = 5 lat	> 5 lat < = 10 lat	> 10 lat < = 20 lat	> 20 lat
	AKTYWA BILANSOWE	42 808	8 233	2 205	1 445	1 316	1 645	2 882	4 409	9 034	6 122	3 694	1 822
I.	Kasa	964	964	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Należności od Banku Centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III.	Należności od podmiotów finansowych	8 610	7 270	0	1 004	0	0	100	0	0	0	0	236
IV.	Należności od podmiotów niefinansowych	29 167	0	16	441	1 081	1 595	2 682	4 409	8 864	5 622	3 694	764
V.	Należności od podmiotów sektora rządowego i samorządowego	200	0	0	0	50	50	100	0	0	0	0	0
VI.	Papiery wartościowe - wg. wartości bilansowej	2 868	0	2 189	0	9	0	0	0	170	500	0	0
VII.	Aktywa trwałe - wg. wartości bilansowej	822	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	822
VIII.	Pozostałe aktywa - wg. wartości bilansowej	176	0	0	0	176	0	0	0	0	0	0	0
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane o charakterze finansowym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane o charakterze gwarancyjnym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	PASYWA BILANSOWE	42 808	5 771	22	78	327	178	472	0	0	0	0	35 961
I.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	30 578	2 543	22	78	121	178	48	0	0	0	0	27 588
IV.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora rządowego i samorządowego	3 861	3 229	0	0	0	0	0	0	0	0	0	632
V.	Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI.	Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VII.	Pozostałe pasywa	109	0	0	0	109	0	0	0	0	0	0	0
VIII.	Rezerwy	97	0	0	0	97	0	0	0	0	0	0	0
IX.	Fundusze własne oraz zobowiązania podporządkowane	7 741	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 741
X.	Wynik (zysk/strata) w trakcie zatwierdzania	424	0	0	0	0	0	424	0	0	0	0	0
XI.	Wynik (zysk/strata) roku bieżącego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	2 403	1 757	0	196	91	91	267	0	0	0	0	0
I.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze finansowym	2 403	1 757	0	196	91	91	267	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Wskaźniki płynności												
1.	Luka		705	2 184	1 171	898	1 376	2 143	4 409	9 034	6 122	3 694	-34 139
2.	Luka skumulowana		705	2 889	4 060	4 958	6 334	8 477	12 886	21 920	28 042	31 736	-2 403
3.	Wskaźnik płynności		1,09	101,73	5,27	3,15	6,12	3,90	-	-	-	-	0,05
4.	Wskaźnik płynności skumulowany		1,09	1,38	1,52	1,60	1,74	1,92	2,39	3,37	4,03	4,43	0,95

2.5 Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe zostało zdefiniowane jako ryzyko nie osiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzyko to może się przejawiać w obszarze: wyniku finansowego, strategicznym i otoczenia, w tym zmian regulacyjnych i warunków konkurencji.

Ryzyko strategiczne ma swoje źródło w Strategii działania Banku określającej cele strategiczne oraz wynika z niewłaściwej reakcji na zmiany w uwarunkowaniach zewnętrznych tj. charakterystyka klientów oraz ich oczekiwania i zapotrzebowanie na oferowane przez Bank produkty i usługi oraz zmiany otoczenia ekonomicznego, regulacyjnego i polityczno – społecznego. Kluczowe miejsce w procesie zarządzania ryzykiem strategicznym zajmuje planowanie i realizowanie działań w odniesieniu do otoczenia rynkowego. Plany finansowe o rocznym horyzoncie projekcji zawierają działania wynikające z przyjętej strategii pozwalające na realizację celów strategicznych. Plan finansowy Banku stanowi podstawę prowadzenia gospodarki finansowej Banku i uwzględnia cele / kierunki działania określone w Strategii Banku. Składa się z części opisowej zawierającej charakterystykę uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych oraz główne cele do zrealizowania w okresie objętym prognozą oraz z projekcji finansowej zawierającej bilans Banku, rachunek zysków i strat oraz podstawowe wskaźniki charakteryzujące działalność Banku.

Ryzyko wyniku finansowego określa się jako wypracowanie wyniku poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału. Celem identyfikacji, pomiaru i monitorowania sytuacji ekonomiczno – finansowej oraz ryzyka wyniku finansowego jest:

1. określenie aktualnego narażenia Banku na pogorszenie sytuacji ekonomiczno – finansowej oraz wzrost ryzyka wyniku finansowego
2. wypracowanie rozwiązań ograniczających wielkość ryzyka wyniku finansowego oraz zapobiegających sytuacjom kryzysowym w Banku.

Zarządzanie ryzykiem wyniku finansowego oparte jest na analizie czynników mających wpływ na poziom wyniku finansowego oraz jego stabilność / zmienność w czasie. Pomiar ryzyka wyniku finansowego odbywa się poprzez analizę historyczną:

- poziomu i struktury aktywów i pasywów,
- poziomu i struktury przychodów i kosztów,
- jakości aktywów, nadzorczych miar płynności, poziomu marży odsetkowej,

- efektywności działania Banku.

Badaniu podlega także zagrożenie poziomu wyniku finansowego w okresach przyszłych, przy załamaniu się kluczowych parametrów: pogorszenie sytuacji makroekonomicznej, wzrost konkurencji na rynku lokalnym, wzrostu kosztów działania Banku.

W ramach zarządzania ryzykiem biznesowym Bank analizuje także zmiany w otoczeniu w skali makro oraz mikroekonomicznej. Obserwacja działań podmiotów konkurujących na tym samym rynku oraz odpowiednie na nie reagowanie, a nawet wyprzedzanie jest niezbędne dla osiągania sukcesów rynkowych. Wymaga to prawidłowej identyfikacji wartości pożądaných i docenianých przez klienta.

Bank sformułował następujące cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem biznesowym:

1. konsekwencja w realizacji przyjętych celów strategicznych, określonych w strategii działania Banku;
2. dostosowywanie działań do zmieniających się warunków otoczenia makro i mikro;
3. konsekwentne budowanie przewagi konkurencyjnej Banku,
4. utrzymanie profilu ryzyka biznesowego Banku na poziomie nie wyższym niż akceptowany przez Radę Nadzorczą;
5. utrzymanie zmienności wyniku finansowego w granicach nie zagrażających realizacji planu finansowego i adekwatności kapitałowej Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem biznesowym uczestniczą:

- Rada Nadzorcza – dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii działania oraz sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność;
- Zarząd Banku – odpowiada między innymi za opracowanie i wdrożenie Strategii działania, za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem biznesowym, podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem;
- Prezes Zarządu – sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem biznesowym;
- Stanowisko analiz ryzyka bankowego – inicjuje i koordynuje działania w zakresie identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ryzyka oraz opiniuje regulacje wewnętrzne pod kątem poszczególnych rodzajów ryzyka.
- Główny Księgowy – opracowujący projekt planu finansowego Banku
- Pozostali pracownicy Banku.

Analiza sytuacji ekonomiczno – finansowej oraz ryzyka wyniku finansowego sporządzana jest przez Stanowisko analiz ryzyka bankowego w okresach miesięcznych i przekazywana Zarządowi Banku, a w okresach kwartalnych Radzie Nadzorczej. Monitorowanie realizacji Strategii odbywa się w cyklach półrocznych, a realizacji planu ekonomiczno – finansowego w okresach kwartalnych.

Tabela 16. Ocena poziomu ryzyka wyniku finansowego:

Wyszczególnienie	31 gru 18	31 gru 19	Różnica	Poziom ryzyka	
Zwrot z aktywów (ROA) - wskaźnik	0,99%	1,08%	0,10		
Zwrot z aktywów (ROA) - ocena	3	2	-1	umiarkowany	poprawa
Zwrot z kapitałów (ROE) - wskaźnik	4,99%	5,57%	0,58		
Zwrot z kapitałów (ROE) - ocena	3	2	-1	umiarkowany	poprawa
Poziom kosztów (C/I) - wskaźnik	70,20%	65,13%	-5,07		
Poziom kosztów (C/I) - ocena	3	2	-1	umiarkowany	poprawa
Marża odsetkowa - wskaźnik	2,92%	3,25%	0,34		
Marża odsetkowa - ocena	3	2	-1	umiarkowany	poprawa
Poziom przychodów z prowizji / średnie aktywa wg wartości bilansowej - wskaźnik	0,83%	0,76%	-0,07		
Poziom przychodów z prowizji / średnie aktywa wg wartości bilansowej - ocena	2	2	0	umiarkowany	bez zmian
Zysk na zatrudnionego - wskaźnik	43,92	50,30	6,38		
Zysk na zatrudnionego - ocena	3	2	-1	umiarkowany	poprawa
Aktywa na zatrudnionego - wskaźnik	4 926,8	4 627,9	-298,8		
Aktywa na zatrudnionego - ocena	2	2	0	umiarkowany	bez zmian
Zależność od pozostałego wyniku operacyjnego - udział pozostałego wyniku operacyjnego w wyniku brutto- wskaźnik	45,81%	1,52%	-44,29		
Zależność od pozostałego wyniku operacyjnego - udział pozostałego wyniku operacyjnego w wyniku brutto - ocena	3	1	-2	niski	poprawa
Ocena łączna	2,75	1,88	-0,87	umiarkowany	

Ryzyko biznesowe na koniec 2019 roku było na umiarkowanym poziomie. Na koniec grudnia 2019 roku Bank wypracował wynik finansowy netto w wysokości 424 tys. zł. i jest on wyższy o 17,2% tj. o 62 tys. zł. od wyniku uzyskanego w analogicznym okresie poprzedniego roku. Wpłynęła na to przede wszystkim wyższy wynik z tytułu odsetek. W stosunku do grudnia 2018 roku przychody z tytułu odsetek wzrosły, oraz wzrosły koszty odsetek, co spowodowało wzrost wyniku z tytułu odsetek o 198 tys. zł. Wynik z tytułu prowizji spadł o 10 tys. zł. Wzrost wyniku z tytułu odsetek przy spadku wyniku z tytułu prowizji wpłynął na wzrost wyniku działalności bankowej o 188 tys. zł. W porównaniu do analogicznego miesiąca roku ubiegłego obserwujemy wzrost wskaźników efektywnościowych banku oraz spadek wskaźnika udziału kosztów działania banków i odpisów amortyzacyjnych w wyniku działalności bankowej. Pomimo to wartości wskaźników efektywności są na niskim poziomie. Jest to wynikiem utrzymywania się niskich stóp procentowych NBP oraz rynku międzybankowego. Rada Polityki Pieniężnej utrzymuje stopy procentowe na rekordowo niskim poziomie, co wpływa na niski poziom stóp na rynku

międzybankowym.

2.6 Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem bezpośrednim zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczenie strat finansowych i niefinansowych, spowodowanych brakiem zgodności przepisów wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi, nieprzestrzeganiem wewnętrznych regulacji oraz przyjętych standardów postępowania. Celem pośrednim jest ograniczanie występowania ryzyka oraz budowanie korzystnego wizerunku Banku jako instytucji przestrzegającej przepisów i przyjętych standardów postępowania.

Do obszaru zarządzania ryzykiem braku zgodności zalicza się w szczególności:

- 1) etyka zawodowa, który obejmuje w szczególności:
 - a) budowanie i promowanie postępowania zgodnego z obowiązującymi w Banku przepisami wewnętrznymi i standardami etycznymi, określonymi w Kodeksie Etyki Banku,
 - b) zagadnienia działalności konkurencyjnej pracowników Banku,
 - c) przyjmowanie darowizn i podarunków,
 - d) wypracowanie standardów chroniących pracowników zgłaszających nieprawidłowości;
- 2) ochrona interesów klienta, który obejmuje:
 - a) ocenę nowych i istniejących produktów oraz usług dla klientów Banku,
 - b) ocenę dokumentów stosowanych w relacjach z klientami tj. wzorce umowne i regulaminy,
 - c) ocenę materiałów informacyjnych i marketingowych kierowanych do klientów,
 - d) nadzór nad prawidłowością oferowania klientom produktów i usług bankowych, instrumentów finansowych, w tym również nad prawidłowością przeprowadzanych procesów sprzedażowych,
 - e) ocenę zabezpieczenia przed ujawnieniem tajemnicy bankowej lub nieuzasadnionym przetwarzaniem danych osobowych klientów Banku;

- 3) postępowanie w zakresie powierzania czynności bankowych i maklerskich podmiotom zewnętrznym – obejmuje zawieranie, monitorowanie i raportowanie o prawidłowości zawierania umów outsourcingowych;
- 4) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewnienia zgodności działalności Banku z przepisami MiFID, a także weryfikacja prawidłowości przeprowadzania przez pierwszą linię obrony kontroli poprawności wykonywania czynności w zakresie zapewnienia zgodności działalności Banku z przepisami MiFID;
- 5) zarządzanie konfliktami interesów – obejmuje przeciwdziałanie konfliktom interesów to jest znanym Bankowi okolicznościom mogącym doprowadzić do powstania sprzeczności między interesem klienta Banku a interesem Banku, osoby bezpośrednio lub pośrednio powiązanej z Bankiem stosunkiem kontroli lub osoby zaangażowanej lub interesem innego klienta Banku i obowiązkiem działania przez Bank w sposób rzetelny, z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu klienta; bezpieczeństwo informacji;
- 6) monitorowanie zmian w przepisach prawa;
- 7) bezpieczeństwo finansowe, który obejmuje:
 - a) przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz przestrzeganie sankcji międzynarodowych,
 - b) przeciwdziałanie nadużyciom;
- 8) reklamacje klientów – obejmuje analizę reklamacji oraz sposobu ich rozpatrywania, a także monitorowanie procesu ich rozpatrywania;
- 9) przeciwdziałanie mobbingowi w Banku.

Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) Rada Nadzorcza Banku;
- 2) Zarząd Banku;
- 3) wszystkie komórki organizacyjne, w tym w szczególności:
 - a. Stanowisko księgowości odpowiedzialne za koordynowanie procesu zapewniania zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności
 - b. Stanowisko analiz. ryzyka bankowego
 - c. Główny Księgowy
- 4) wszyscy pracownicy Banku.

Identyfikacja ryzyka polega przede wszystkim na ustaleniu ryzyka pierwotnego i prawdopodobieństwa jego wpływu na działalność Banku oraz ustaleniu istniejących środków ograniczających ryzyko i ustaleniu ryzyka rezydualnego pozostałego po wprowadzeniu środków ograniczających. Pomiar poziomu ryzyka braku zgodności odbywa się za pomocą określonych wskaźników KRI.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Limit
1	liczba nieprawidłowości lub nadużyć zgłoszonych przez pracowników Banku	0
2	liczba zdarzeń operacyjnych zarejestrowanych w systemie RIRO zidentyfikowanych przez pracowników jako zdarzenia operacyjne powiązane z ryzykiem braku zgodności	5
3	liczba reklamacji zaewidencjonowanych w Rejestrze reklamacji zidentyfikowanych przez pracowników jako reklamacje powiązane z ryzykiem braku zgodności	5
4	liczba spraw sądowych powiązanych z ryzykiem braku zgodności	10
5	liczba niezgodnych regulacji wewnętrznych ocenionych na podstawie załącznika nr 2 jako średnie i wysokie	0

Raportowanie skutków nieprzestrzegania wewnętrznych regulacji oraz wyników monitorowania czynników ryzyka braku zgodności odbywa się w cyklach kwartalnych do Zarządu i Rady Nadzorczej.

W 2019 roku profil ryzyka braku zgodności oceniono jako bardzo niski. W okresie tym Bank nie poniósł żadnych kosztów finansowych wynikających z nieprzestrzegania wewnętrznych lub zewnętrznych przepisów prawa. Nie wystąpiły również żadne zdarzenia mogące spowodować utratę reputacji i dobrego imienia Banku czy utratę zaufania klientów. Co prawda przeciwko Bankowi toczy się sprawa sądowa, prowadzona z powództwa byłego pracownika Banku. Spór toczy się w sprawie wypłaty wynagrodzenia za przepracowane godziny nadliczbowe oraz odszkodowania za stosowany wobec niego mobbing. Do dnia 31.12.2019 Bank nie poniósł żadnych kosztów związanych z prowadzeniem, tej sprawy sądowej, gdyż Bank reprezentowany jest przez pełnomocnika, którym podpisana jest umowa o stałej współpracy w zakresie obsługi prawnej oraz reprezentowaniu Banku. W celu zminimalizowania ryzyka braku zgodności, Bank na bieżąco na podstawie wzorców z Banku Zrzeszającego, wprowadza nowe regulacje oraz zmiany w istniejących w celu dostosowywania do zmienionych przepisów prawa. W badanym okresie nie wystąpiły również żadne zdarzenia, na podstawie których wylicza się wskaźniki KRI odnoszące się do obszaru ryzyka braku zgodności, bowiem nie zgłoszono żadnych nieprawidłowości ani nadużyć; nie zarejestrowano żadnych zdarzeń operacyjnych

zidentyfikowanych jako powiązane z ryzykiem braku zgodności; Bank nie realizuje żadnych zaleceń przeterminowanych otrzymanych od instytucji nadzorczych bądź wydanych przez Prezesa Zarządu.

3. Fundusze własne

3.1. Informacje podstawowe

Fundusze własne stanowią znaczące źródło finansowania działalności Banku i są gwarancją jego rozwoju. Wartość funduszy własnych jest wyznacznikiem poziomu stabilności finansowej Banku, co przedkłada się na stopień bezpieczeństwa prowadzonej działalności oraz zaufania klientów Banku. Bank Spółdzielczy w Mokobodach przyjął strategię bezpiecznego funkcjonowania opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obarczonych ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych.

Fundusze własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na fundusze podstawowe i fundusze uzupełniające. Fundusze własne stanowią: fundusz udziałowy, fundusz zasobowy oraz fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych.

Fundusz udziałowy tworzony jest na podstawie Statutu Banku z wpłat udziałów przez jego Członków.

Fundusz zasobowy tworzony jest z wpłat wpisowego oraz z odpisów z zysku po opodatkowaniu.

3.2. Wartość księgowa funduszy

Kapitały własne Banku na koniec 2019 r. składały się z następujących rodzajów funduszy:

- fundusz udziałowy w wysokości 228 tys. zł. Udziałowcami Banku są wyłącznie osoby fizyczne z prawem do jednego głosu. Wielkość statutowa jednostki wynosi 300 zł. Na dzień 31.12.2019 roku Bank zrzeszał 612 członków, wszyscy posiadali pełne udziały.
- fundusz zasobowy w wysokości 7 489 tys. zł,
- fundusz z aktualizacji wyceny w wysokości 24 tys. zł.

Zgodnie z ustawą Prawo bankowe Bank pomniejsza fundusze podstawowe o wartości niematerialne i prawne, które na koniec roku wyniosły 7 tys. zł.

Łączna wartość bilansowa kapitałów Banku na dzień 31.12.2019 r. wyniosła 7 734 tys. zł.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej fundusze własne stanowią sumę kapitału Tier I i kapitału Tier II i na 31.12.2019r. wyniosły 7 733 tys. zł. Na kapitał podstawowy Tier I składają się fundusz udziałowy w wysokości 227 tys. zł., fundusz

zasobowy w wysokości 7 489 tys. zł. oraz fundusz z aktualizacji wyceny środków trwałych w wysokości 24 tys. zł. pomniejszone o wartości niematerialne i prawne w wysokości 7 tys. Kapitał Tier II w Banku Spółdzielczym w Mokobodach nie występuje.

3.3. Struktura funduszy własnych

Bank zgodnie z wymogami nadzorczymi utrzymywał na koniec 2019 r. fundusze własne na poziomie 7 733 tys. zł, pozwalającym pokryć sumę wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka. Bank posiadał kapitały własne w wysokości odpowiadającej równowartości 1 mln euro, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z ustawy Prawo bankowe (na dzień 31.12.2019 r. (wg kursu z dnia 31.12.2019 r.) stanowiły one równowartość 1 816 tys. euro).

Tabela 17. Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł.)

Wyszczególnienie	Kwota
Fundusze podstawowe – kapitał Tier I	7 733
fundusz udziałowy	227
fundusz zasobowy	7 489
fundusz z aktualizacji wyceny środków trwałych	24
pozycje pomniejszające fundusze podstawowe:	
- wartości niematerialne i prawne	7
Fundusze własne	7 733
Całkowity wymóg kapitałowy	2 248

W 2019 roku Bank wypracował nadwyżkę finansową w kwocie 424 tys. zł. Wypracowana nadwyżka została podzielona przez Zebranie Przedstawicieli, które odbyło się dnia 24.07.2020r. i w kwocie 419 tys. zł. została przekazana na zwiększenie funduszu zasobowego Banku, a w kwocie 5 tys. zł na fundusz do dyspozycji Rady Nadzorczej naszego Banku. Głównym źródłem pozyskania kapitałów jest wypracowany coroczny zysk netto.

Wskaźnik dźwigni finansowej obliczony jako wartość procentowa kapitału Tier I do całkowitej kwoty ekspozycji z tytułu aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych wyniósł na koniec 2019r. 17,10%.

Całkowita kwota ekspozycji obejmuje w szczególności:

- 1) transakcje finansowania papierów wartościowych,
- 2) instrumenty pochodne,

- 3) niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdym momencie bezwarunkowo anulować bez uprzedzenia,
- 4) pozycje pozabilansowe związane z finansowaniem handlu o średnim / niskim ryzyku,
- 5) pozycje pozabilansowe o średnim ryzyku związane z finansowaniem handlu i pozycje pozabilansowe związane z oficjalnie wspieranym finansowaniem eksportu,
- 6) inne pozycje pozabilansowe,
- 7) pozostałe aktywa.

4. Adekwatność kapitałowa

4.1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego

Zgodnie z Art. 128 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo bankowe, Bank jest zobowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych i dodatkowych pozycji bilansu Banku określonych przez Komisję Nadzoru Finansowego na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie,
- oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny).

W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej, Bank dąży do sprecyzowania czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka. Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego, jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego Banku jest rozwiązanie oparte o wymóg kapitałowy wynikający z Filaru I. Ustalenie kapitału wewnętrznego Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) określenie wymogu kapitałowego z filaru I, zgodnie z Rozporządzeniem;
- 2) oszacowanie, czy wymóg kapitałowy wynikający z filaru I jest w pełni adekwatny do uznanych za istotne rodzajów ryzyka z tego obszaru;
- 3) pomiar kapitału wewnętrznego dla istotnych rodzajów ryzyka, lecz nie pokrytych w filarze I (istotne ryzyko filaru II);
- 4) ocena istotności pozostałych ryzyk ocenianych w ramach filaru II

5) pomiar kapitału wewnętrznego dla istotnych ryzyk filaru II.

Bank posiada instrukcje dotyczące identyfikacji, pomiaru, monitorowania, raportowania i kontroli rodzajów ryzyka zakwalifikowanych w procesie ICAAP jako istotne. Instrukcje wprowadzają limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku tak, aby zapewnić zgodność bieżącej działalności operacyjnej z określonym „apetytem na ryzyko”. Bank prowadzi działalność w sposób zapewniający zachowanie ogólnych limitów ryzyka:

- łączny współczynnik kapitałowy będzie wyższy lub równy 13,50%;
- współczynnik kapitału Tier I będzie wyższy lub równy 11,50%;
- współczynnik kapitału podstawowego Tier I będzie wyższy lub równy 11,50%
- oszacowana przez Bank kwota niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka będzie stanowiła maksymalnie 50% łącznej wartości funduszy własnych.

4.2. Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego obliczany jest za pomocą metody standardowej zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. z późn. zmianami. Bank zalicza ekspozycje kredytowe do jednej z 17 klas ekspozycji, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka na podstawie Instrukcji – Segmentacja ekspozycji i wagi ryzyka dla metody standardowej. Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę ekspozycji ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%. Sumę kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oblicza się jako sumę wartości bilansowych oraz ekwiwalentów pozabilansowych poszczególnych klas ekspozycji pomnożonych przez procentowe wagi ryzyka. Od marca 2016r. wymóg kapitałowy Banku na ryzyko Filaru I wyliczany jest zgodnie z Rozporządzeniem CRR i decyzją KNF zezwalającą na niestosowanie wag ryzyka w odniesieniu do ekspozycji wobec banków należących do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Wymóg ten na dzień 31.12.2019 roku wyniósł 2 008 tys. zł.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyznaczany jest metodą wskaźnika bazowego, określoną w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. z późn. zmianami. Wymóg ten na dzień 31.12.2019 roku wyniósł 193 tys. zł.

Tabela 18. Ekspozycje ważone ryzykiem w tys. zł według stanu na 31.12.2019 roku.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość	Kwota ekspozycji przemnożo na przez	Wymóg kapitałowy
-----	------------------	---------	-------------------------------------	------------------

			wagę ryzyka	
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych:	2418	227	18
	a) ekspozycje o wadze ryzyka 0%	2327		
	- bony pieniężne	2189		
	- rachunek BFG	138		
	- należności od Urzędu Skarbowego	0		
	b) ekspozycje o wadze ryzyka 250%	91	91	18
	- aktywa z tytułu odroczonego podatku dochod.	91		
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych o wadze ryzyka 20%:	200	40	3
	- kredyt + odsetki - ESP	200		
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego o wadze ryzyka 100%	1	1	0
	- dopłaty do kredytów preferencyjnych	1		
4.	Ekspozycje wobec instytucji	8 472	239	19
	a) ekspozycje o wadze ryzyka 0%	8 233		
	- rachunek bieżący	14		
	- rachunek funduszu pomocowego i promocyjnego	5		
	- lokaty + odsetki	5 381		
	- obligacje płynnościowe Banku BPS S.A.	0		
	- rachunek depozytu obowiązkowego	2 833		
	b) ekspozycje o wadze ryzyka 1000%	239	239	
	- rachunek funduszu zabezpieczającego	239		
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców o wadze ryzyka 100% z zastosowaniem współczynnika wsparcia 0,7619	20 081	15 299	1 224
	- kredyty + odsetki - ESP	20 081		
6.	Ekspozycje detaliczne o wadze ryzyka 75%	9 086	6 815	545
	- kredyty + odsetki – ESP - rezerwa	9 086		
7.	Ekspozycje kapitałowe o wadze ryzyka 100%	1 219	1 219	98
	- akcje i udziały	540		

	- obligacje zaliczane do kapitału Tier II Banku Zrzeszającego	679		
8.	Inne pozycje	1 331	360	29
	a) Ekspozycje o wadze ryzyka 100%	360	360	29
	- środki trwałe	275		
	- rozliczenie bankomatu	83		
	- rozlicz. między okr. kosztów poniesionych z góry	2		
	b) Ekspozycje o wadze ryzyka 0%	971		
	- kasa	964		
	- wartości niematerialne i prawne	7		
9.	Ekwiwalent bilansowy z tyt. zobowiązań pozabilansowych	2 403	903	73
	- o wadze ryzyka kontrahenta 0%	25		
	- o wadze ryzyka kontrahenta 75%,	450	169	13
	- o wadze ryzyka kontrahenta 100%	1928	734	59
	RAZEM	45 211	25 103	2 008

Tabela 19. Wymogi kapitałowe Banku na poszczególne rodzaje ryzyk na dzień 31.12.2019r. (w tys. zł).

Rodzaj ryzyka	Istotność	Alokacja kapitału		Kapitał wewnętrzny razem
		Filar I	Filar II	
1	2	3	4	3 + 4
Ryzyko kredytowe	TAK	2 008,00		2 008,00
Ryzyko operacyjne	TAK	193,00		193,00
Ryzyko koncentracji znacznych zaangażowań kapitałowych				
Ryzyko koncentracji, z tego:				
wobec pojedynczych klientów lub grup powiązanych klientów oraz podmiotów bankowych lub instytucji kredytowych	TAK			
branżowej	TAK			
produktowej	TAK			
podmiotowej	TAK			
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	TAK			
Ryzyko płynności	TAK			47
Ryzyko rezydualne	NIE			
Ryzyko wyniku finansowego	TAK			
Pozostałe rodzaje ryzyka (trudno mierzalne), z tego:				
kapitałowe	TAK			
cyklu gospodarczego	NIE			
strategiczne	NIE			
utruty reputacji	NIE			
prawne	TAK			
Nadmiernej dźwigni finansowej	TAK			
modeli	NIE			
braku zgodności, z tego z tytułu:				
niezrealizowanych terminowo zaleceń nadzorczych	TAK			
niedostosowania regulacji wewnętrznych do przepisów prawa i innych regulacji wewnętrznych	TAK			
zgłoszonych reklamacji klientów	TAK			

Rodzaj ryzyka	Istotność	Alokacja kapitału		Kapitał wewnętrzny razem
		Filar I	Filar II	
Łączny kapitał wewnętrzny		2 248,00		
Fundusze własne (dostępny kapitał na pokrycie ryzyka)		7 733,00		
Fundusze własne - kapitał wewnętrzny		5 485,00		
Kapitał wewnętrzny/Fundusze własne (w%)		29,07%		
Współczynnik kapitału Tier 1		28,11%		
Łączny współczynnik kapitałowy		28,11%		

W wyniku przeprowadzonej wewnętrznej oceny ryzyk został utworzony dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko płynności. Kapitał wewnętrzny na pokrycie wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyka wynosi 2 248 tys. zł. W wyniku przeprowadzonej wewnętrznej oceny ryzyk został utworzony dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko płynności w wysokości 47 tys. zł. Natomiast wewnętrzny współczynnik wypłacalności ukształtował się na poziomie 27,52%.

Na dzień 31.12.2019r. posiadane fundusze własne w pełni pokrywały oszacowane wymogi kapitałowe. Relacja całkowitego wymogu kapitałowego do funduszy własnych wyniosła 29,07%. Bank posiada odpowiedni poziom funduszy własnych do podejmowanego ryzyka. Sytuacja w obszarze adekwatności kapitałowej Banku jest stabilna.

Bank Spółdzielczy w Mokobodach podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwala Bankowi na bezpieczny rozwój.

5. Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym

Na dzień 31.12.2019 roku Bank posiadał akcje w Banku Zrzeszającym BPS S.A., które zostały nabyte ze względu na zyski kapitałowe oraz przyjętą strategię Banku w wysokości 535 tys. zł. wg wyceny bilansowej netto, na które składają się:

- akcje serii H o wartości 187 tys. zł.
- akcje serii J o wartości 40 tys. zł.
- akcje serii K o wartości 100 tys. zł.
- akcje serii L o wartości 50 tys. zł.

- akcje serii M o wartości 50 tys. zł.
- akcje serii O o wartości 75 tys. zł
- akcje serii AB o wartości 33 tys. zł

Ponadto w związku z utworzeniem Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS Bank przystąpił do ww. spółdzielni i objął udział łącznie z wartością wpisowego w kwocie 5 tys. zł. Na dzień 31.12.2019r. łączna wartość posiadanych instrumentów kapitałowych wyniosła 540 tys. zł.

6. Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Mokobodach

6.1. Parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

W Banku Spółdzielczym w Mokobodach została wprowadzona przez Radę Nadzorczą Uchwałą Nr 26/2018, z dnia 19 grudnia 2018 r. nowa treść „Polityki wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Mokobodach”.

W rozumieniu § 24 Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r oraz § 9ca ustawy Prawo Bankowe w Banku, oraz § 4 ust. 1 pkt. 73 Rozporządzenia 575/2013 Parlamentu Europejskiego - do stanowisk istotnych zalicza się:

1. Członków Rady Nadzorczej
2. Członków Zarządu
3. Głównego Księgowego
4. Dyrektorów Oddziałów istotnych
5. Kierownika Zespołu audytu wewnętrznego
6. Kierownika Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz
7. Kierownika Zespołu ds. Kadr
8. Kierownika Zespołu ds. zgodności

Z uwagi na fakt, że Bank nie udziela kredytów przekraczających 5 mln EUR, do stanowisk istotnych nie zalicza się innych stanowisk w Banku. W związku z tym, że w Banku Spółdzielczym w Mokobodach wszystkie istotne decyzje są podejmowane przez Zarząd i żaden pracownik nie posiada pełnomocnictwa do podejmowania decyzji do stanowisk istotnych zalicza się tylko Członków Zarządu.

Wysokość wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustala Zgromadzenie Przedstawicieli. Rada Nadzorcza otrzymuje tylko stałe składniki wynagrodzenia.

Wynagrodzenie Członków Zarządu składa się z wynagrodzenia stałego – wynagrodzenie zasadnicze wypłacane w okresach miesięcznych i wynagrodzenia zmiennego – premii przyznawanej i wypłacanej w okresach kwartalnych. Wysokość zmiennych składników wynagradzania nie może być wyższa niż 50% wynagrodzenia zasadniczego osób zajmujących stanowiska istotne. Od 01.01.2019 zmieniona „Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Mokobodach” wprowadza, że wynagrodzenie Członków Zarządu składa się z wynagrodzenia stałego – wynagrodzenie zasadnicze wypłacane w okresach miesięcznych i wynagrodzenia zmiennego – premii przyznawanej i wypłacanej w okresach półrocznych. Wysokość zmiennych składników wynagradzania nie może być wyższa niż 15% wynagrodzenia zasadniczego osób zajmujących stanowiska istotne.

Stosując zasadę proporcjonalności Bank wypłaca całość premii uznaniowej po przyznaniu.

Oceny efektów pracy Członków Zarządu w Banku dokonuje Rada Nadzorcza w oparciu o kryterium ilościowe oraz jakościowe. Ocena efektów pracy obejmuje następujące wskaźniki: zysk netto, zwrot z kapitału własnego (ROE), jakość portfela kredytowego, współczynnik kapitałowy, wskaźnik płynności LCR, wynik z tytułu rezerw celowych. Ocenie podlega stopień wykonania powyższych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach podlegających ocenie oraz w stosunku do założeń przyjętych w Strategii działania na dany okres. Zmienne składniki są przyznawane w przypadku, gdy w każdym z ostatnich trzech lat plan w zakresie wskaźników jest zrealizowany w co najmniej 80%. Kryteria jakościowe oceny Członków Zarządu przy przyznawaniu zmiennych składników wynagradzania to: uzyskanie absolutorium w okresie oceny, pozytywna ocena rękopisami należytego wykonywania obowiązków, zgodnie z art. 22aa ustawy Prawo bankowe, ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-finansowym w okresach objętych oceną. W przypadku zagrożenia nie spełnienia wymogów ostrożnościowych lub zagrożenia upadłością zmiennych składników wynagradzania nie przyznaje się.

6.2 Informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska istotne w Banku

Wynagrodzenia Członków Zarządu Banku za 2019 rok wyniosły kwotę 240 tys. zł., w tym wynagrodzenie stałe 211 tys. zł. i wynagrodzenie zmienne nieodroczone płatne przelewem 29 tys. zł. W kwocie tej ujęto wynagrodzenia wszystkich Członków Zarządu Banku. Wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska istotne zostało w całości wypłacone.

7.Kontrola wewnętrzna

W Bank Spółdzielczym w kontrola wewnętrzna stanowi podstawę mechanizmów kontrolujących. Ma na celu zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Bank powiązał cele systemu kontroli wewnętrznej z procesami uznanymi za istotne. Procesy istotne w Banku zostały zdefiniowane w matrycy funkcji kontroli. W celu zapewnienia realizacji celów systemu kontroli Bank zaprojektował, wprowadził i zapewnił działanie mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku.

Mechanizmy kontrolne, w zależności od rodzaju mechanizmu, spełniają rolę:

- 1) prewencyjną – poprzez zapobieganie nieprawidłowościom (np. poprzez ustalenie ścieżki autoryzacji w procesie odstępstw, wprowadzenie zasad kontroli dostępu),
- 2) detekcyjną – poprzez wykrywanie nieprawidłowości (np. poprzez samokontrolę w odniesieniu do sporządzanej dokumentacji),
- 3) korekcyjną – poprzez korektę nieprawidłowości (np. poprzez zapewnienie automatycznego korygowania błędów w systemach informatycznych, w odniesieniu do określonych pól wypełnianych przez pracowników Banku).

Rodzaje mechanizmów kontrolnych dostosowane są do określonych celów systemu kontroli wewnętrznej, stopnia złożoności procesów, ryzyka oraz skali i istotności zaistnienia nieprawidłowości, uwzględniając dostępne zasoby Banku.

Mechanizmy kontrolne posiadane przez Bank obejmują co najmniej:

- 1) procedury, rozumiane jako zdefiniowany sposób określonego postępowania przez pracowników;
- 2) podział obowiązków rozumiany jako podział zadań i uprawnień przypisanych pracownikom na poszczególnych stanowiskach w ramach danego procesu mający na celu zapobieganie sytuacjom, w których pracownik kontroluje samego siebie;
- 3) autoryzację, w szczególności autoryzację operacji finansowych i gospodarczych,

rozumianą jako system zatwierdzania decyzji i czynności wykonywanych przez pracowników na poszczególnych stanowiskach;

- 4) kontrolę dostępu, rozumianą jako zestaw uprawnień dostępu do określonego obszaru, systemu, procesu;
- 5) kontrolę fizyczną rozumianą jako zestaw uprawnień do określonego, fizycznie wydzielonego obszaru w banku;
- 6) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym rozumiany jako rejestrowanie i przechowywanie określonych rodzajowo danych wprowadzanych i generowanych w danym systemie;
- 7) inwentaryzację rozumianą jako porównanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym odnośnie składników majątkowych i źródeł ich pochodzenia;
- 8) dokumentowanie odstępstw rozumiane jako wykaz zarejestrowanych wyjątków w ramach wykonywania określonych czynności wynikających z ustalonych przez Bank zasad postępowania;
- 9) wskaźniki wydajności;
- 10) szkolenia organizowane dla pracowników,
- 11) samokontrolę rozumianą jako weryfikację prawidłowości własnych działań dokonywaną przez pracownika w toku wykonywania przez niego czynności operacyjnych np. weryfikacja poprawności dokumentacji kredytowej lub danych wprowadzonych w odpowiednich polach w systemie informatycznym.

W Banku stosowane są wybrane mechanizmy kontrolne, w tym mechanizmy automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne), półautomatyczne i manualne. W miarę możliwości Bank unika stosowania wyłącznie manualnych mechanizmów kontrolnych w danym procesie.

Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, wpisane w procesy funkcjonujące w Banku, w szczególności w procesy istotne, obejmuje weryfikację bieżącą poziomą (w ramach tej samej linii) i pionową (pierwszej linii przez drugą linię) oraz testowanie poziome i pionowe. Weryfikacja jest dokonywana w sposób ciągły przed rozpoczęciem lub w trakcie czynności wykonywanych w ramach procesów. Testowanie jest przeprowadzane w przypadku zakończonych czynności na wybranej próbie testowej

Data: 21.08.2020r.

Sporządził: Paweł Zawadzki